

Czy neuronauki pomogą nam rozwinąć pełny potencjał?

Włodzisław Duch

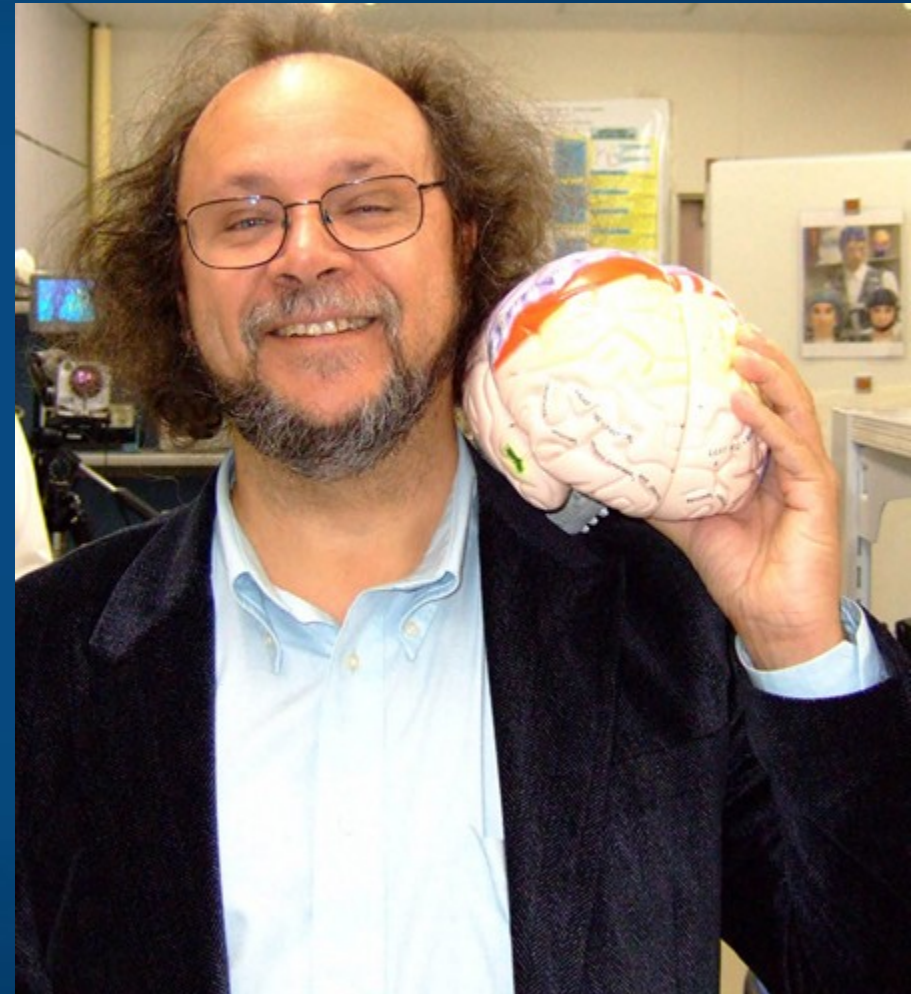
Laboratorium Neurokognitywne,
Interdyscyplinarne Centrum Nowoczesnych Technologii UMK
Katedra Informatyki Stosowanej UMK

Google: W. Duch

Tydzień Mózgu, Marzec 2017

- Jakie mamy cele?
- Zrozumieć mózg: podglądanie.
- Zmienić mózg: mieszanie.
- Zbudować mózg: sztuczna inteligencja.
- Zintegrować: cyborgizacja.
- Transhumanizm: dokąd zmierzamy?

BRAIN AWARENESS WEEK

GET CONNECTED!

Brain Awareness Week
Organizacja non-profit

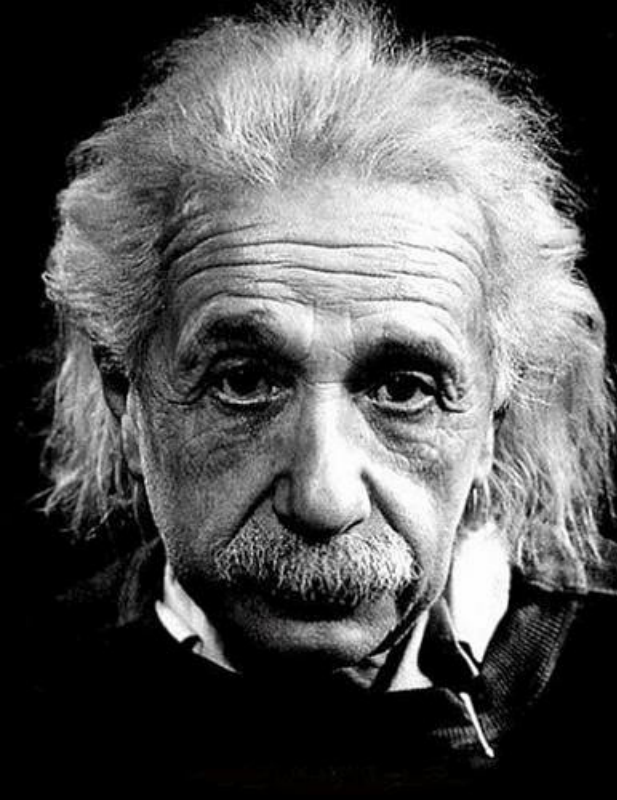
Od 22 lat w marcu organizowany jest **Tydzień Mózgu**, czyli **Brain Awareness Week (BAW)**. Głównymi organizatorami są Society for Neuroscience oraz Dana Alliance for Brain Initiatives.

W 2017 roku było ponad 800 wydarzeń w ~ 80 krajach.

Celem jest uświadomienie globalnej opinii publicznej postępów i korzyści z badań nad mózgiem. W Europie koszt chorób mózgu to > 800 mld €/rok!

Czy wszyscy czują, że osiągnęli swoje maksymalne możliwości?

Marnotrawienie potencjału

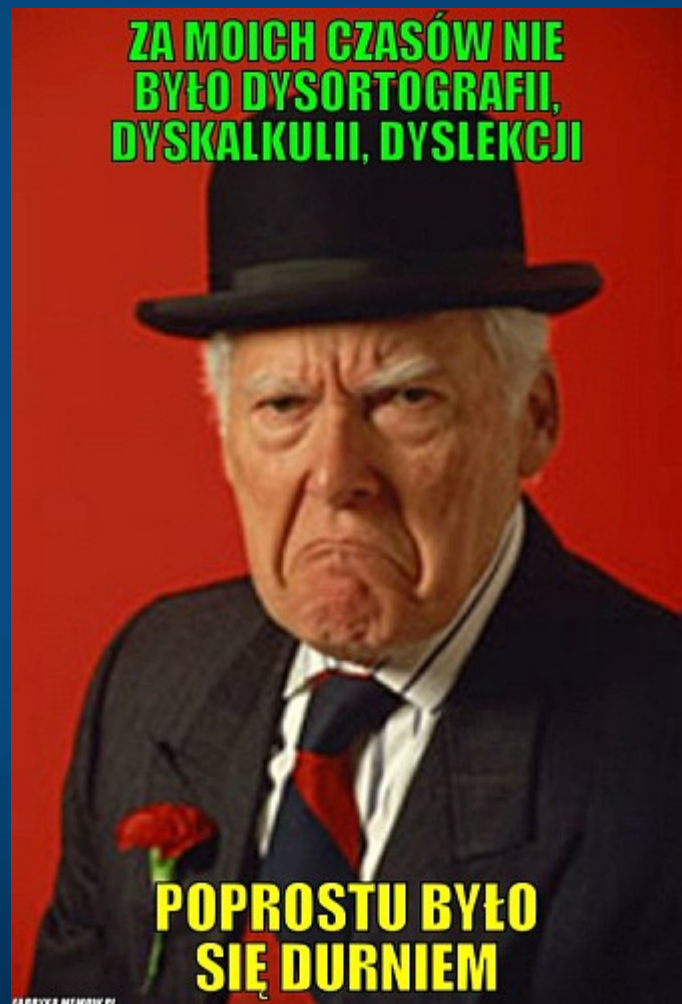
Ponad 200 milionów dzieci do 5 lat nie rozwija się prawidłowo z powodu biedy, ubóstwa, chorób, niedożywienia, braku **odpowiedniej stymulacji w dzieciństwie**.

International Child Development Steering Group, The Lancet, 2007

W krajach rozwiniętych są również liczne problemy rozwojowe.

Dysleksja, dysgrafia, dotyka **ok 10%** populacji w Polsce, W. Brytanii czy USA, dyskalkulia ok. 4-6% społeczeństwa. Pozostałe 90% też się nie rozwija w pełni.

To jest **WIELKIE WYZWANIE!**

W idealnym świecie ...

W zatrważający sposób marnujemy ludzki potencjał na każdym kroku!

Dobra wizja rozwoju:

Troska o rozwój człowieka, od poczęcia do starości, wspomaganie pełnego rozwoju jego talentów, wczesna prewencja nieprawidłowości rozwoju.

- W idealnym świecie dzieci rodziły by się zdrowe, dobrze odżywione, chętne do eksploracji świata ...
- Szkoła pomagała by kształtować charakter i rozwijać kreatywność, a nie marnować czas ...
- Człowiek rozwijałby się w kierunku mądrości, realizacji celów godnych wysiłku, a nie tylko osobistej kariery.
- Na starość środowisko i społeczeństwo pomagało by utrzymać jak najdłużej wysoką jakość życia.

Paidea i arete

W starożytnej Grecji odróżniano naukę umiejętności i sztuk, którą uważano za mechaniczne nabywanie umiejętności, od **paideia**, właściwej edukacji.

- Paidea była procesem kształcenia ludzkiej natury, drogą do ideału cnót, doskonałości, zwanego **arete** (analogiczne do **paramita** w Indiach).
- Obejmowało to trening fizyczny (gymnasion), umysłowy (sztukę oratorską, retorykę, podstawy nauk), jak i duchowy (muzykę i zasady moralne).
- Igrzyska olimpijskie, konkursy poetyckie i literackie, były pochodną paidei. Grecy łączyli swoje ideały wychowania z polityką, przygotowaniem do zarządzania i demokracją.
- W odniesieniu do charakteru człowieka arete to stan umysłu, z którego wynikają właściwe reakcje i emocje.
- W 1982 roku M. Adler założył National Paideia Center przy University of North Carolina, ruch zmierzający do głębokiej reformy edukacji.

Strzelno, 36 personifikacji, cnoty i przywary. Tu jest cierpliwość. Personifikacje to święci, ale też bogowie greccy czy indyjscy.

REGIONAL PROGRAMME
NATIONAL COHESION STRATEGY

KUJAWSKO-POMORSKIE
VOIVODESHIP

EUROPEAN UNION
EUROPEAN REGIONAL
DEVELOPMENT FUND

My region in Europe

Laboratorium Neurokognitywne

Interdyscyplinarne Centrum Nowoczesnych Technologii UMK

Misja: lepsze zrozumienie procesów rozwojowych, biologicznych podstaw zachowania i specyficznych umiejętności, związków pomiędzy działaniem mózgow i umysłów, wdrażanie innowacji społecznych wspomagających rozwijanie pełnego potencjału człowieka w ciągu całego życia.

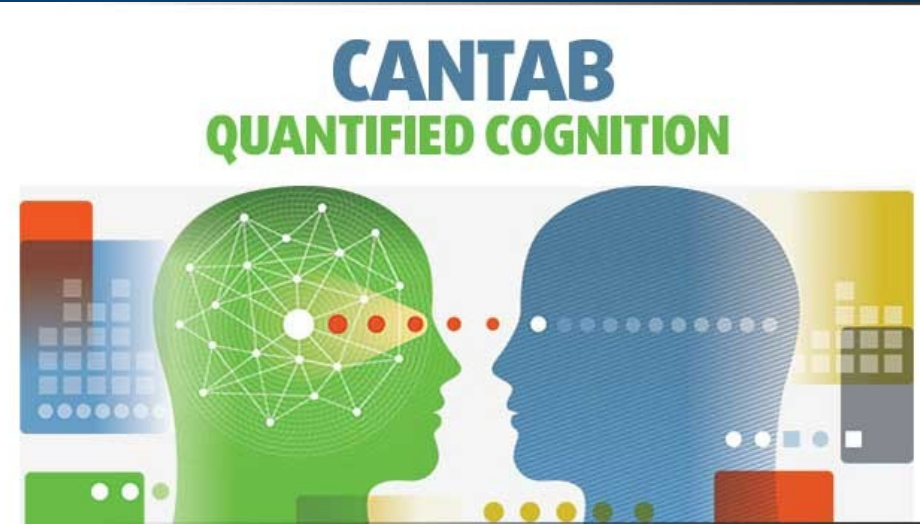

Grupa entuzjastów ...

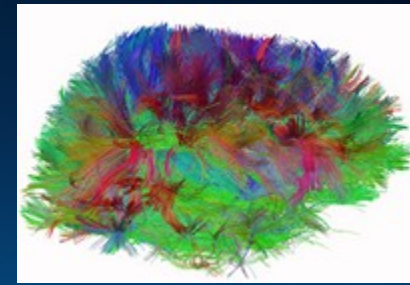

Nasze zabawki

Co staramy się zrobić?

Monitorować i korygować rozwój człowieka na każdym etapie życia, pomagając mu osiągnąć pełny potencjał intelektualny.

Niemowlaki:

Słuch fonematyczny i muzyczny, ciekawość i chęć eksploracji świata, pamięć roboczą i myślenie abstrakcyjne, inne percepcyjne i poznawcze zdolności.

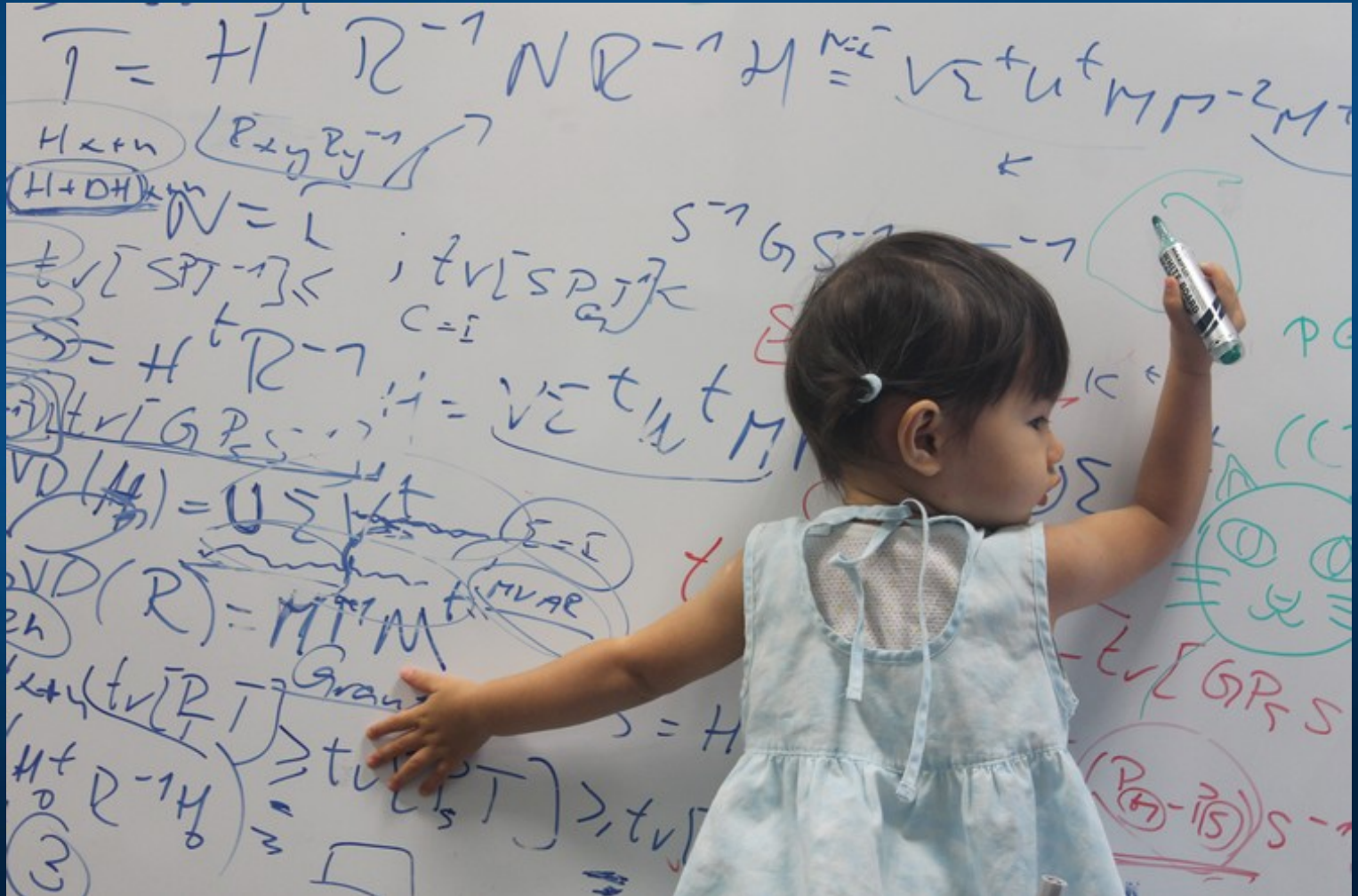
Jak? Tworząc **inteligentne interaktywne zabawki**, łóżeczka i kojce, analizujące automatyczne reakcje dziecka na zmianę bodźców. Niemowlę to mały naukowiec w kołysce!

Nawet najbardziej kochająca mama nie nauczy swojego dziecka języka, którego sama nie zna ... ale potrzeby miłości nie zmechanizujemy!

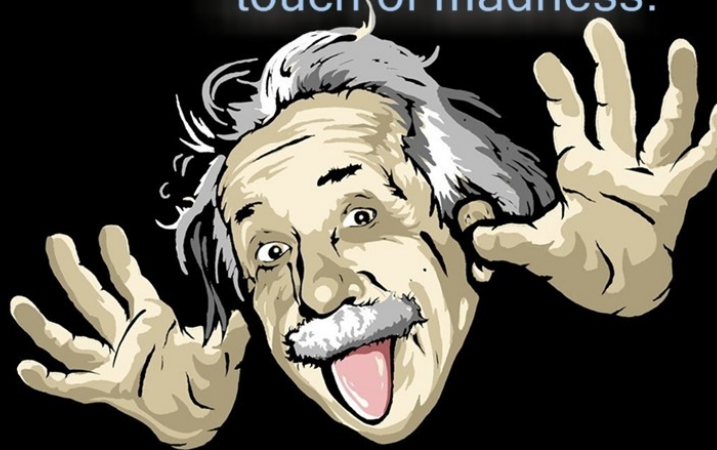

Laboratorium NeuroKognitywne ICNT UMK

Dlaczego nie osiągamy pełni swoich możliwości?

There is no great genius without some touch of madness.

Geny? Lepiej nie ruszać ...

Jak pomagamy kształtować mózgi dzieci? Wcale tego nie monitorujemy!

SCIENTIFIC AMERICAN

The **New Century** of the **Brain**

Revolutionary tools
will reveal how
thoughts and
emotions arise

Udoskonalenie mózgow

Ludzie mają problemy z emocjami i funkcjami poznawczymi:

- Samoregulacją, rozumieniem swoich prawdziwych potrzeb.
- Problemami z pamięcią: zapominaniem, fałszywymi wspomnieniami..
- Mylnych założeń dotyczących intencji i celów innych, braku zaufania.
- Racjonalnej oceny swoich reakcji emocjonalnych.
- Uleganiem złym nawykom, uzależnieniom.
- Radzeniem sobie i oceną złożonych sytuacji.
- Ograniczeniami naszych zmysłów.
- Podejmowaniem decyzji przy niepełnej informacji.
- Rozumieniem wielu odmiennych punktów widzenia.
- Przewidywaniem skutków swoich działań, scenariuszami co-by-byłoby.

W skrócie, **nie uczymy w szkole jak sobie radzić w życiu, jak kształtować swoje mózgi/umysły, jak być szczęśliwym w życiu.**

Cyfrowa mądrość – to wielka szansa i jeszcze większe zagrożenie.

Neuroedukacja

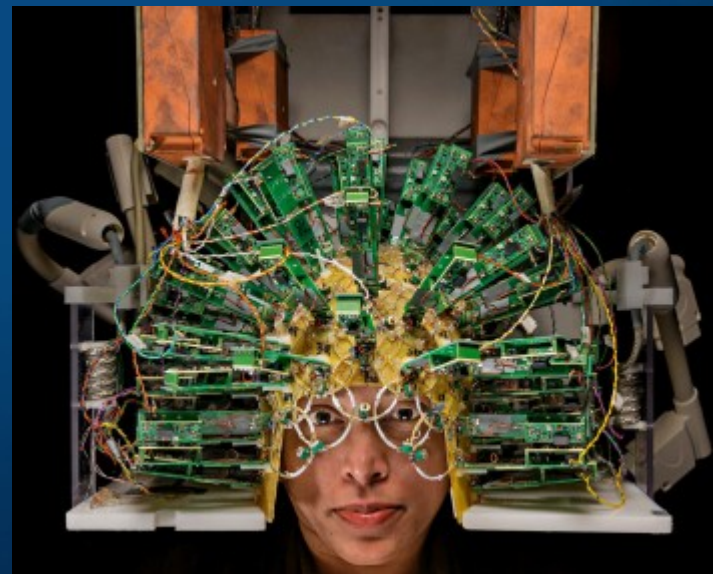
Pedagogika działała metodą prób i błędów, obserwacje prowadzą do różnych teorii.

Edukacja to rzeźbienie mózgu! Uczenie zmienia fizyczne połączenia, procesy w mózgu przebiegają drogami wyłobionymi przez nauczyciela.

Neuroedukacja: interdyscyplinarna dziedzina łącząca wyniki neuronauk, psychologii i pedagogiki w celu opracowania bardziej efektywnych metod nauczania. Pomysł z końca 19 wieku ... książki: H.H. Donaldson (1895), R. P. Halleck (1896)!

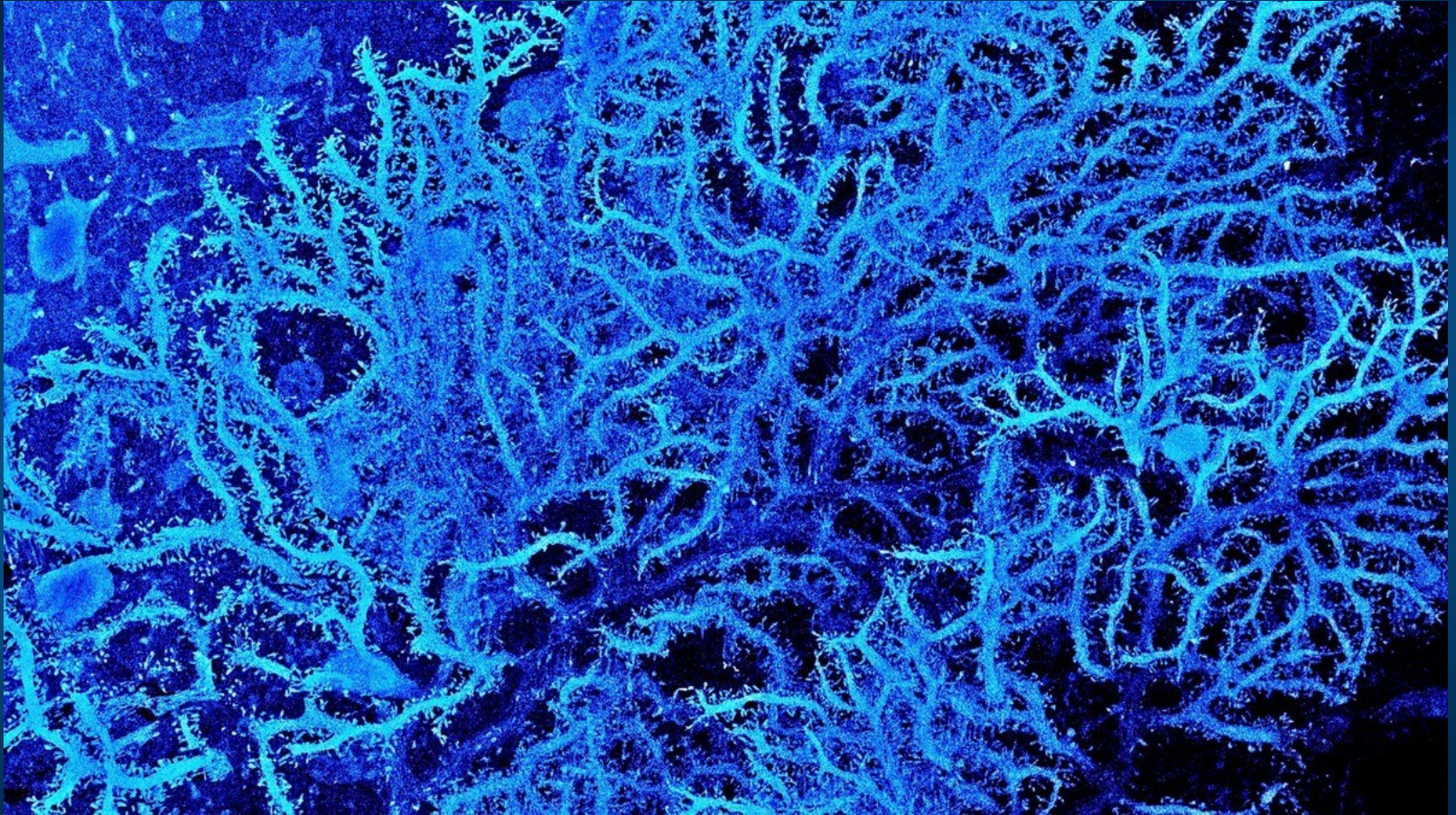
Cudowna pigułka na inteligencję?

Czy można połączenia w mózgu „wyrzeźbić” w sposób nie wymagający wysiłku?

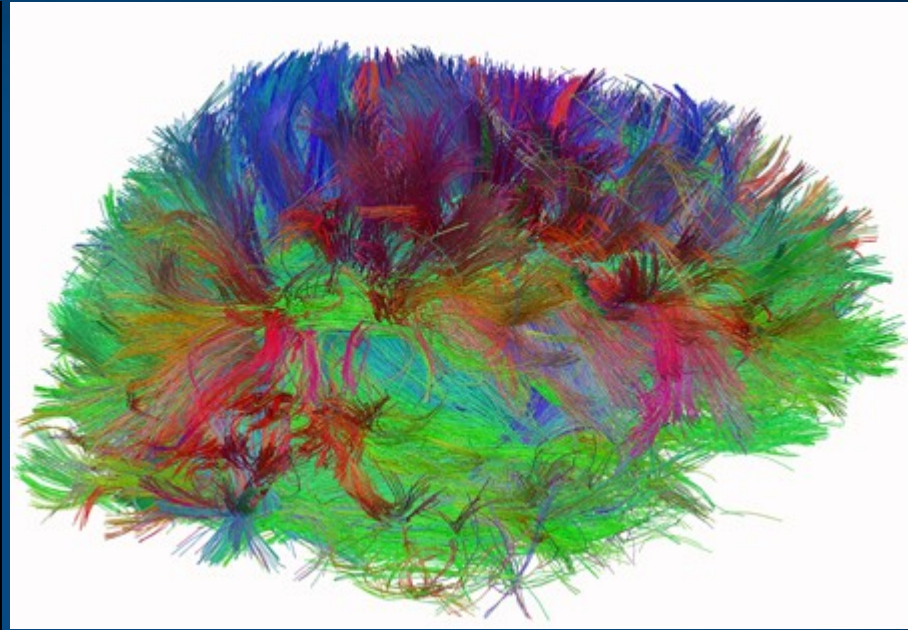
Drzewko dendrytyczne komórki Purkiniego

200.000 rozgałęzień w jednej komórce! Jest w czym rzeźbić.
Zdjęcie: M. Hausser, UCL, Wellcome Imaging Awards 2015

Neuronalny determinizm

Genetyczny determinizm narzuca ogólne ograniczenia.

Neuronalny determinizm: wynik doświadczeń życiowych, wychowania, prania mózgu, determinuje szczegółowo formę skojarzeń, myśli, odczuć, w kontekście kulturowym.

Nie możemy myśleć inaczej, niż pozwala na to aktywność neuronalna – często konfabulujemy, ale prawdziwa przyczyna to neurodynamika.

Metafora: umysł to cień aktywności mózgu.

Neuropsychiatria

Psychiatra: jedyny lekarz, który nie patrzy na organ, który chce uleczyć.

Trudno było odkryć biologiczne podłoże autyzmu czy schizofrenia.

Zmiana myślenia (2008): za mało wiemy => neurofenomika psychiatryczna.

NIMH: zamiast klasyfikacji za pomocą objawów regulacja rozległych podsięci.

Research Domain Criteria (RD0C) czyli nowe kryteria badawcze.

5 dużych systemów odpowiedzialnych w mózgu za realizację:

1. zachowań negatywnych (strach, lęk, utrata, frustracja, awersja);
2. zachowań pozytywnych (reakcje na nagrody, antycypację, chęć i preferencje działania, tendencje i hedonistyczne nawyki);
3. mechanizmów poznawczych (uwagi, percepcji, pamięci deklaratywnej i roboczej, języka, kontroli i planowania działania);
4. relacji społecznych (przywiązania, sprawstwa, komunikacji, samowiedzy, rozumienia siebie);
5. mechanizmów regulacyjnych i pobudzających (rytmów okołodobowych, pobudliwości, przytomności).

RDoC Matrix dla „domeny kognitywnej”

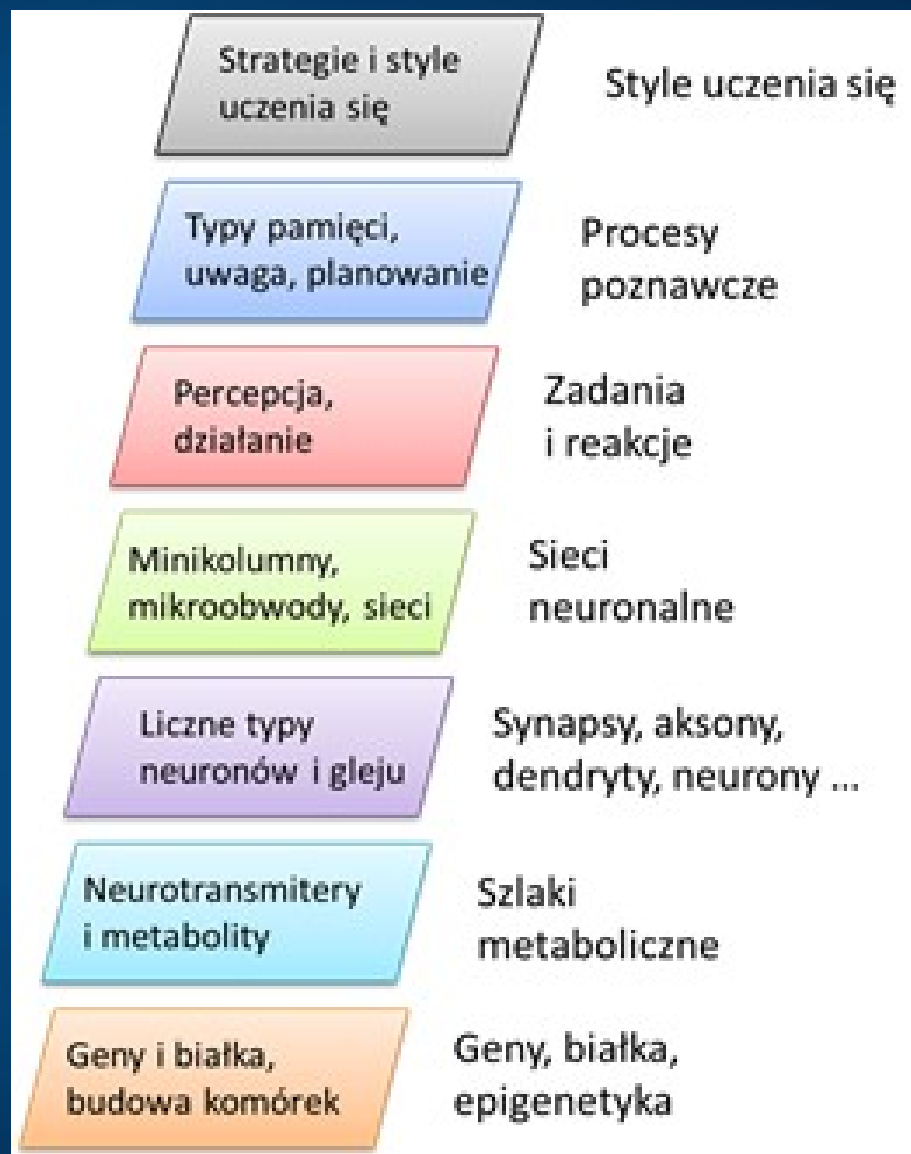
Construct/Subconstruct		Genes	Molecules	Cells	Circuits	Physiology	Behavior	Self-Report	Paradigms
Attention		Elements	Elements	Elements	Elements	Elements	Elements		Elements
Perception	Visual Perception	Elements	Elements	Elements	Elements	Elements	Elements	Elements	Elements
	Auditory Perception	Elements	Elements	Elements	Elements	Elements	Elements	Elements	Elements
	Olfactory/Somatosensory/Multimodal/Perception								Elements
Declarative Memory		Elements	Elements	Elements	Elements	Elements	Elements	Elements	Elements
Language		Elements			Elements	Elements	Elements	Elements	Elements
Cognitive Control	Goal Selection; Updating, Representation, and Maintenance ⇒ Focus 1 of 2 ⇒ Goal Selection				Elements			Elements	Elements
	Goal Selection; Updating, Representation, and Maintenance ⇒ Focus 2 of 2 ⇒ Updating, Representation, and Maintenance	Elements	Elements	Elements	Elements	Elements	Elements	Elements	Elements
	Response Selection; Inhibition/Suppression ⇒ Focus 1 of 2 ⇒ Response Selection	Elements	Elements	Elements	Elements	Elements	Elements	Elements	Elements
	Response Selection; Inhibition/Suppression ⇒ Focus 2 of 2 ⇒ Inhibition/Suppression	Elements	Elements	Elements	Elements	Elements	Elements	Elements	Elements
	Performance Monitoring	Elements	Elements		Elements	Elements	Elements	Elements	Elements
Working Memory	Active Maintenance	Elements	Elements	Elements	Elements	Elements			Elements
	Flexible Updating	Elements	Elements	Elements	Elements	Elements			Elements
	Limited Capacity	Elements	Elements		Elements	Elements			Elements
	Interference Control	Elements	Elements	Elements	Elements	Elements			Elements

Fenomika neurokognitywna

Fenotypy można opisywać na wielu poziomach, tu wyróżniłem siedem, którymi zajmuje się:

1. pedagogika,
2. psychiatria, psychologia,
3. psychologia eksperymentalna,
4. neurofizjologia, symulacje sieci neuronowych,
5. neurobiologia,
6. biofizyka, neurochemia,
7. Bioinformatyka, genetyka.

Fenomika kognitywna jest trudniejsza niż fenomika neuropsychiatryczna.

Geny i mózgi

Genetyka jest w modzie, ale pomyślmy ...

Robak (nicien)

19.000 genów

302 neurony

7800 synaps

Człowiek

~ 19.000 genów

100 mld neuronów (10^{11})

~ 10^{14} – 10^{15} synaps

Wniosek: Genetyka nie wystarczy by zrozumieć ludzki mózg, w genach nie ma wystarczająco dużo informacji o szczegółach. Nie będzie cudownej pigułki ...

Pomanipulujemy genami?
Zły pomysł.

1975 – konferencja w Asilomar
– dobrowolne ograniczenia w
biologii molekularnej.

2015 – konferencja w
Napa Valley, uchwalono więcej
ograniczeń, technika Crispr-
Cas9 pozwala na precyzyjną
manipulację DNA.

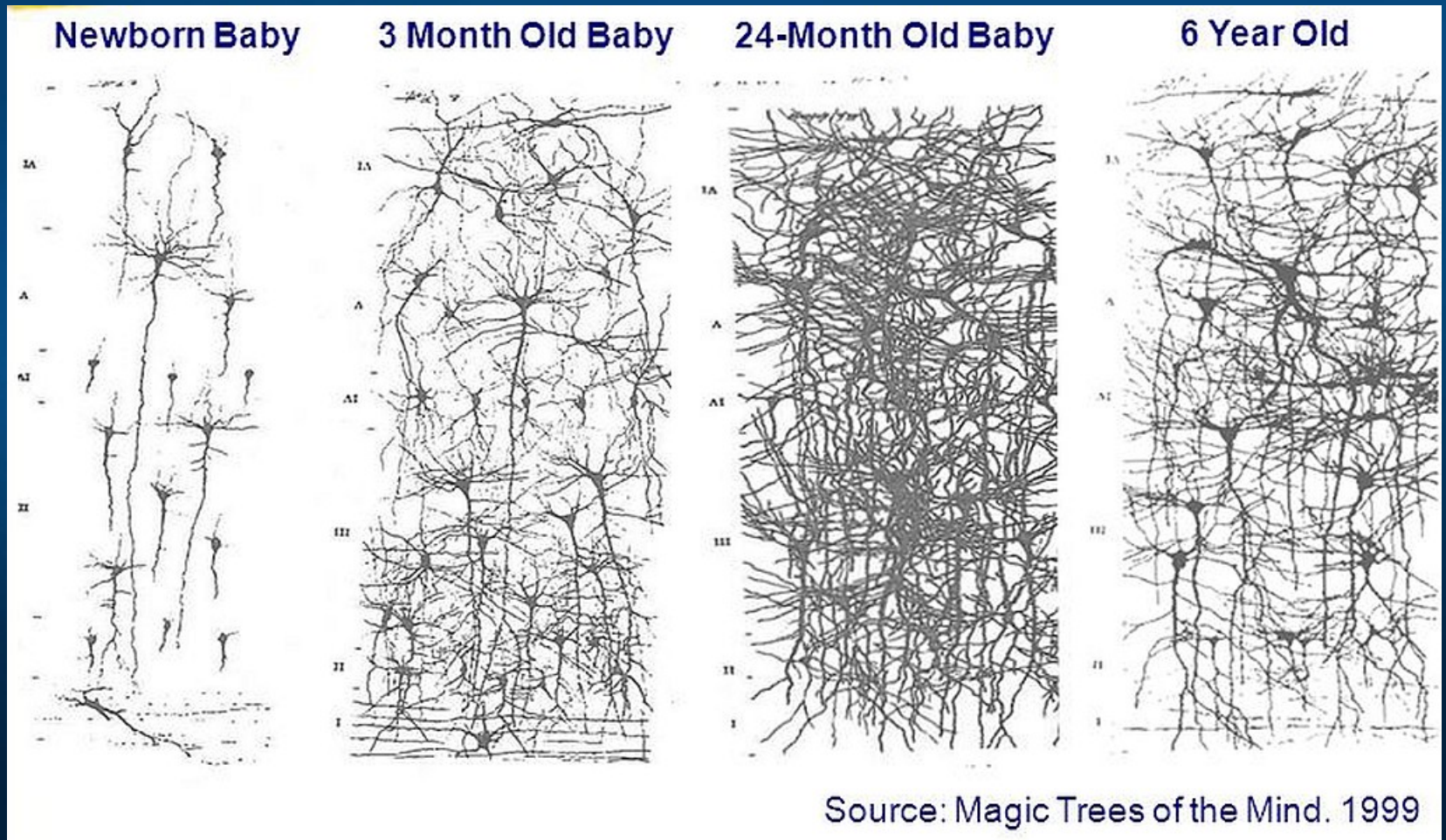
Powstaje biologia syntetyczna.

Od 0 do 24 miesięcy

Mózg po urodzeniu ma tylko ¼ końcowej masy; w każdej sekundzie tworzy się ponad milion nowych połączeń synaptycznych!

W 3 roku życia będzie ich **milion miliardów** (10^{15}), potem kilka razy mniej.

ERP i czytanie

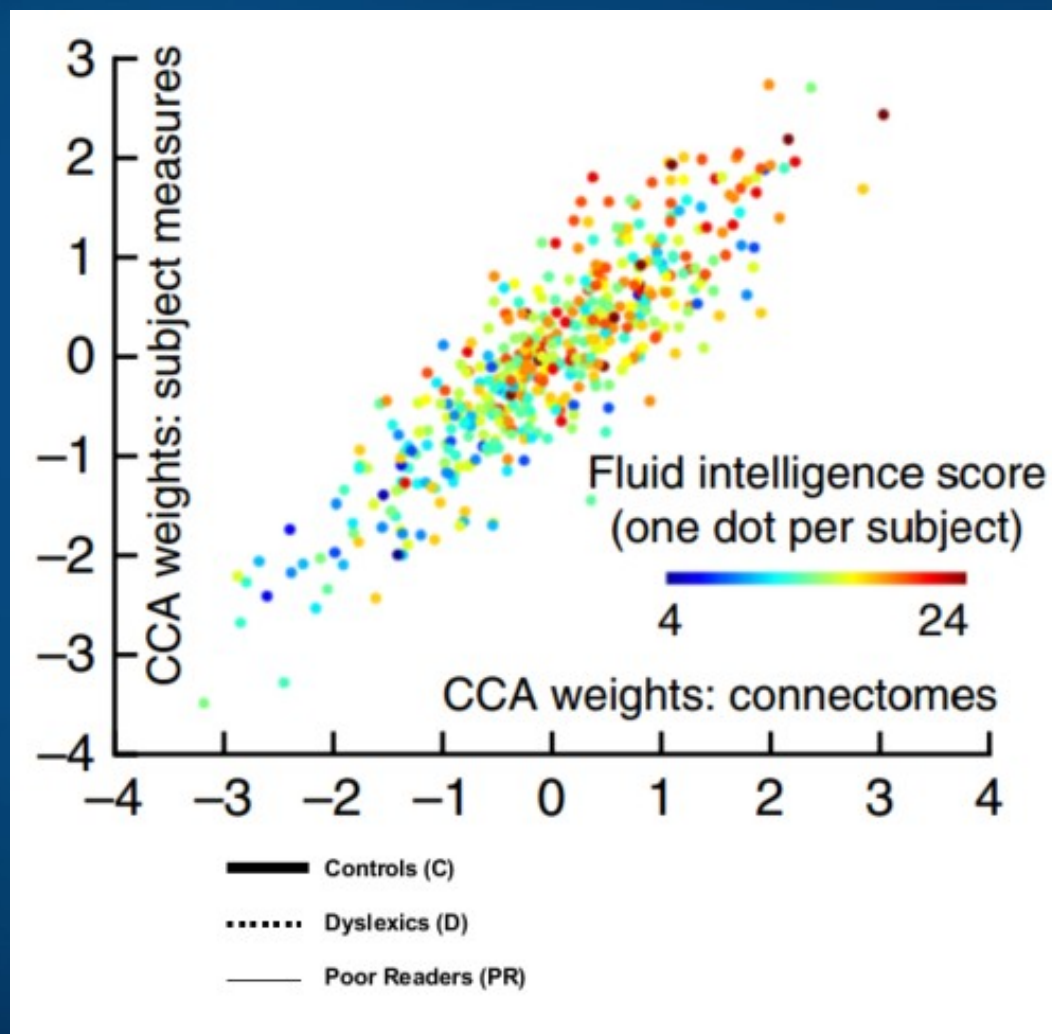
D.L. Molfese, Center for Research in Early Childhood Education, Uni. Louisville
od wielu lat badał słuchowe potencjały wywołane (ERP).

W drugim dniu życia widać już rozróżnienia pomiędzy reakcją na sylaby i inne dźwięki.

Z kształtu potencjałów ERP udało się przewidzieć, czy 8 lat później dziecko będzie czytało normalnie, słabo lub będzie dyslektyczne z dokładnością > 80%.

Wniosek: niektóre niemowlaki wymagają specjalnej stymulacji.

Dorośli też ... konektom!

Podglądanie: jak rozwija się mózg?

- EEG

- Eyetracking

Mowa

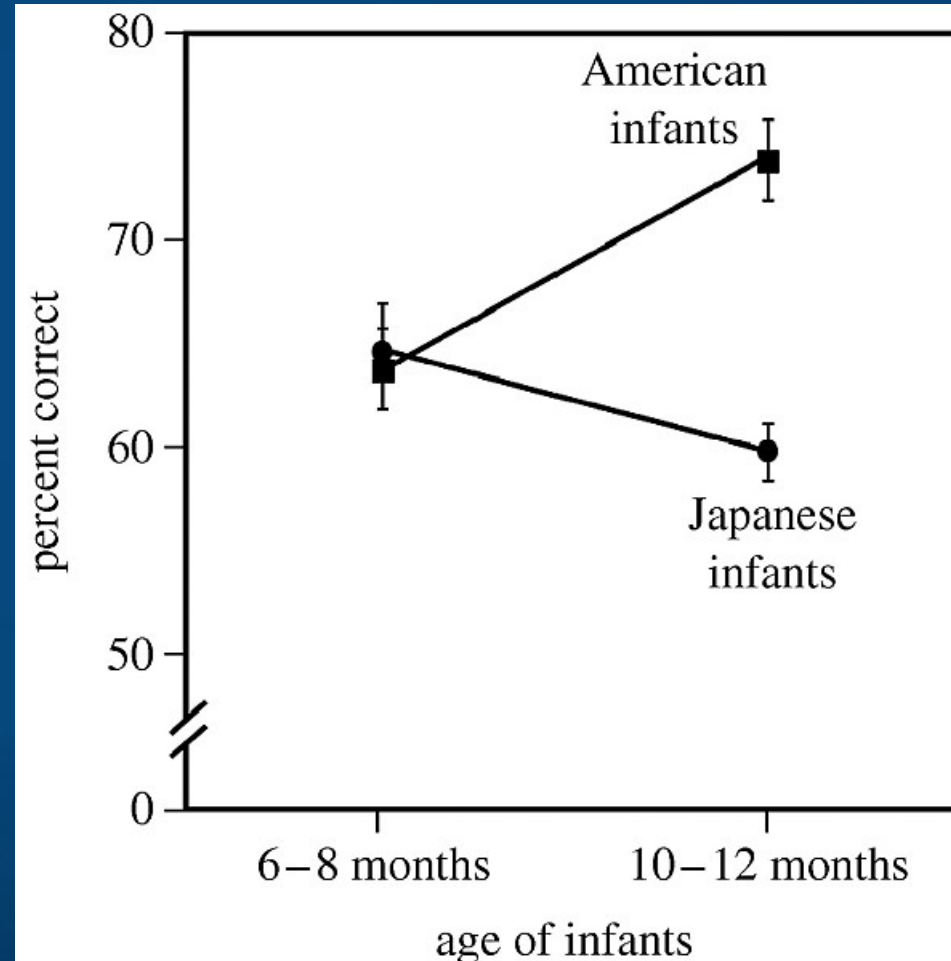

Mózgi niemowlaków reagują już w pierwszych dniach życia na różnice typu:

ba/ga/da - bi/gi/di

Okolo 10 mc zanika zdolność do rozróżniania kontrastów fonetycznych języków obcych, np. la-ra, c-s, b-v w Japonii lub θ-ð-ʃ-ʒ-s-z w Polsce.

Jak ją zachować?

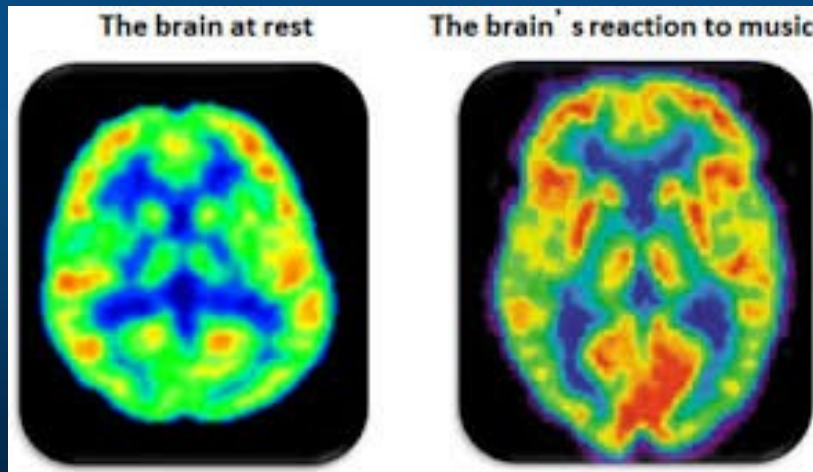

Czego Ciebie potrafię nauczyć?

Twoja matka mogła nauczyć Cię słyszeć tylko taką mowę, którą sama zna!

Pasywne uczenie się z telewizora (np. Sesame Street po chińsku) lub nagrań nie pomaga, potrzebna jest aktywna interakcja (P. Kuhl).

A może wystarczy interaktywna zabawka? Musi tylko rozpoznać jak reaguje Twój mózg, bo Ty sam jeszcze tego nam nie potrafisz powiedzieć.

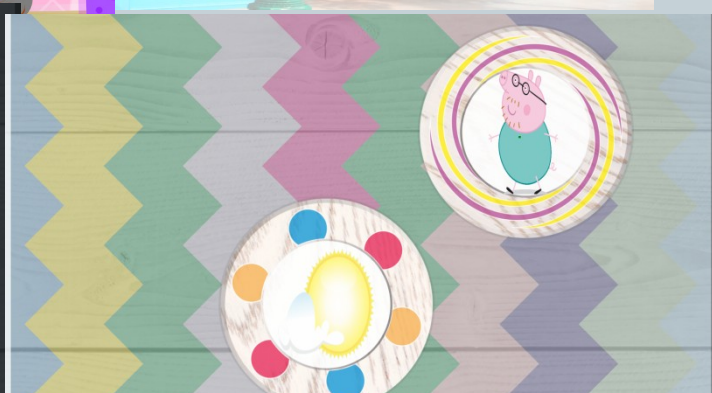
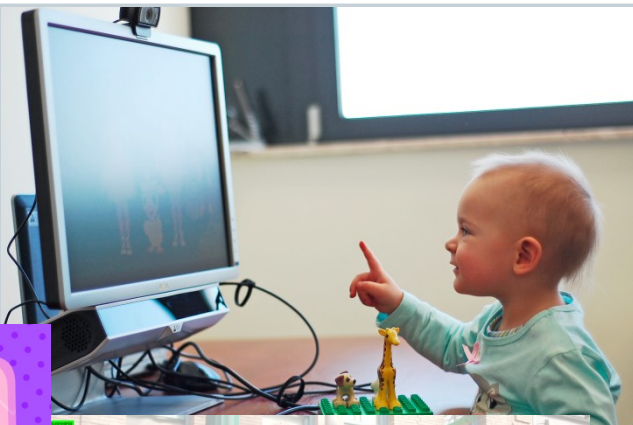
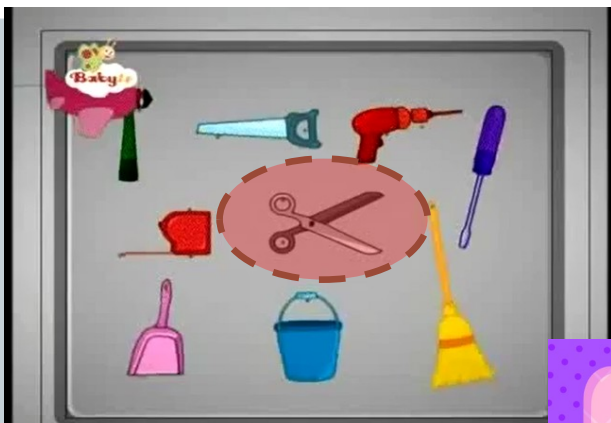

Treningi niemowląt.

Kierunek spojrzenia z animowaną bajką.

Pomieszczenie przeznaczone do badań EEG oraz ET

Pomieszczenie przeznaczone do treningu

Pomieszczenie przygotowawcze

NARODOWE CENTRUM NAUK

babyLab

interdyscyplinarne centrum nowoczesnych technologii

LNK BabyLab na FB

facebook

Adres e-mail lub numer telefonu

Hasło

Zaloguj się

Nie pamiętasz nazwy konta?

umów się na badanie
605-137-341

zapraszamy na badanie
rozwoju mowy
dzieci od 6 do 12 miesiąca życia

UNIWERSYTET
MIKOŁAJA KOPERNIKA
W TORUNIU

BabyLab UMK
@babylabumk

Strona główna

Informacje

Zdjęcia

Recenzje

Osoby, które to lubią

Posty

Utwórz stronę

Lubię to! Wiadomość Udostępnij Więcej

Zdjęcia Pokaż wszystkie

Centrum badań edukacyjnych
w: Toruń
5.0 ★★★★★

Szukaj postów na tej stronie

Baby Lab jest pracownią badań rozwoju poznawczego dzieci w Laboratorium Neurokognitywnym przy Interdyscyplinarnym

GCAF/GIML

Gaze Controlled Application Framework (**GCAF**)
platforma służąca do łatwego przygotowywania
personalizowanych aplikacji obsługiwanych wzrokiem
(badania kognitywne niemowląt i osoby niepełnosprawne)

GCAF/GIML

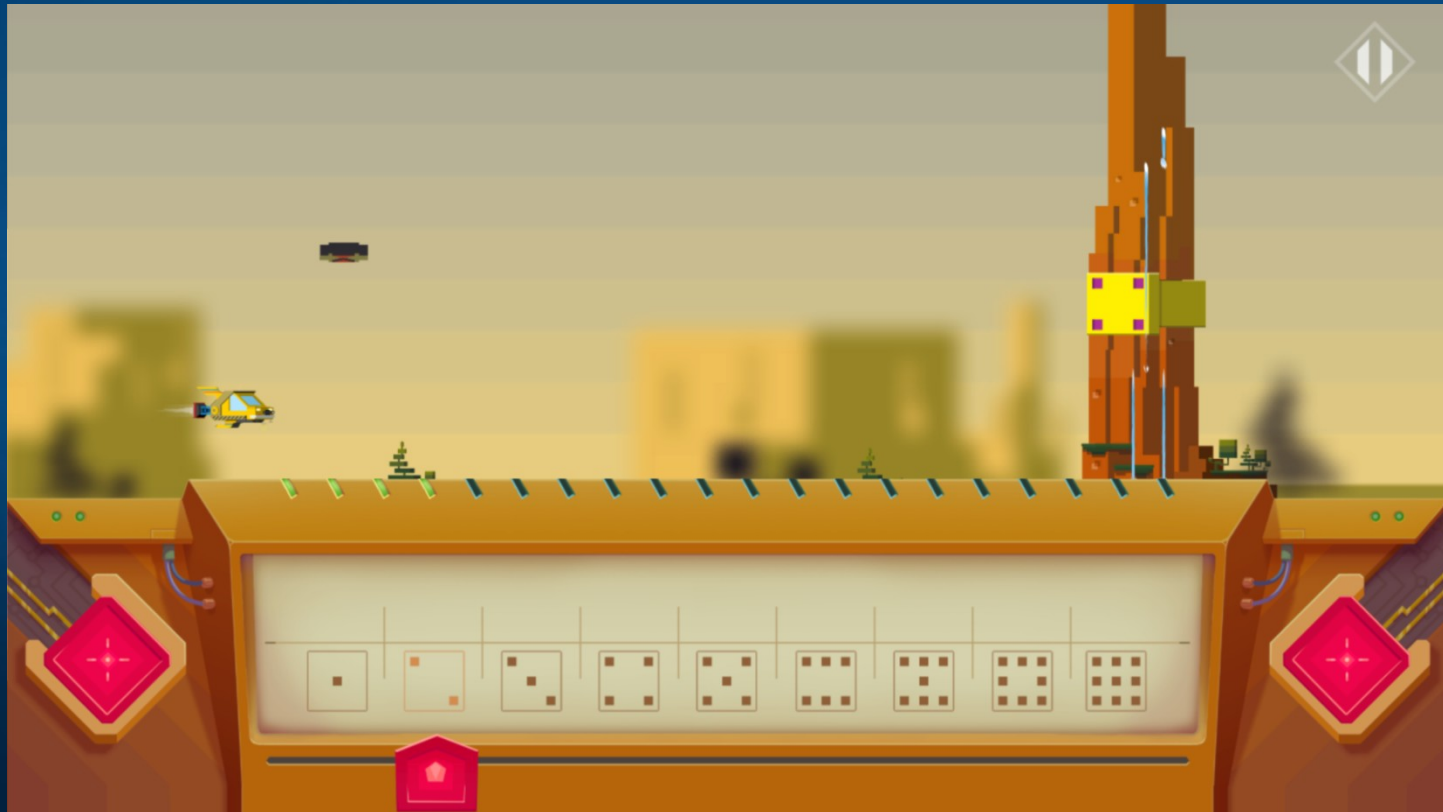

Gaze Controlled Application Framework (**GCAF**)
platforma służąca do łatwego przygotowywania
spersonalizowanych aplikacji obsługiwanych wzrokiem
(badania kognitywne niemowląt i osoby niepełnosprawne)

Trening poznawczy – gra „Kalkulilo”

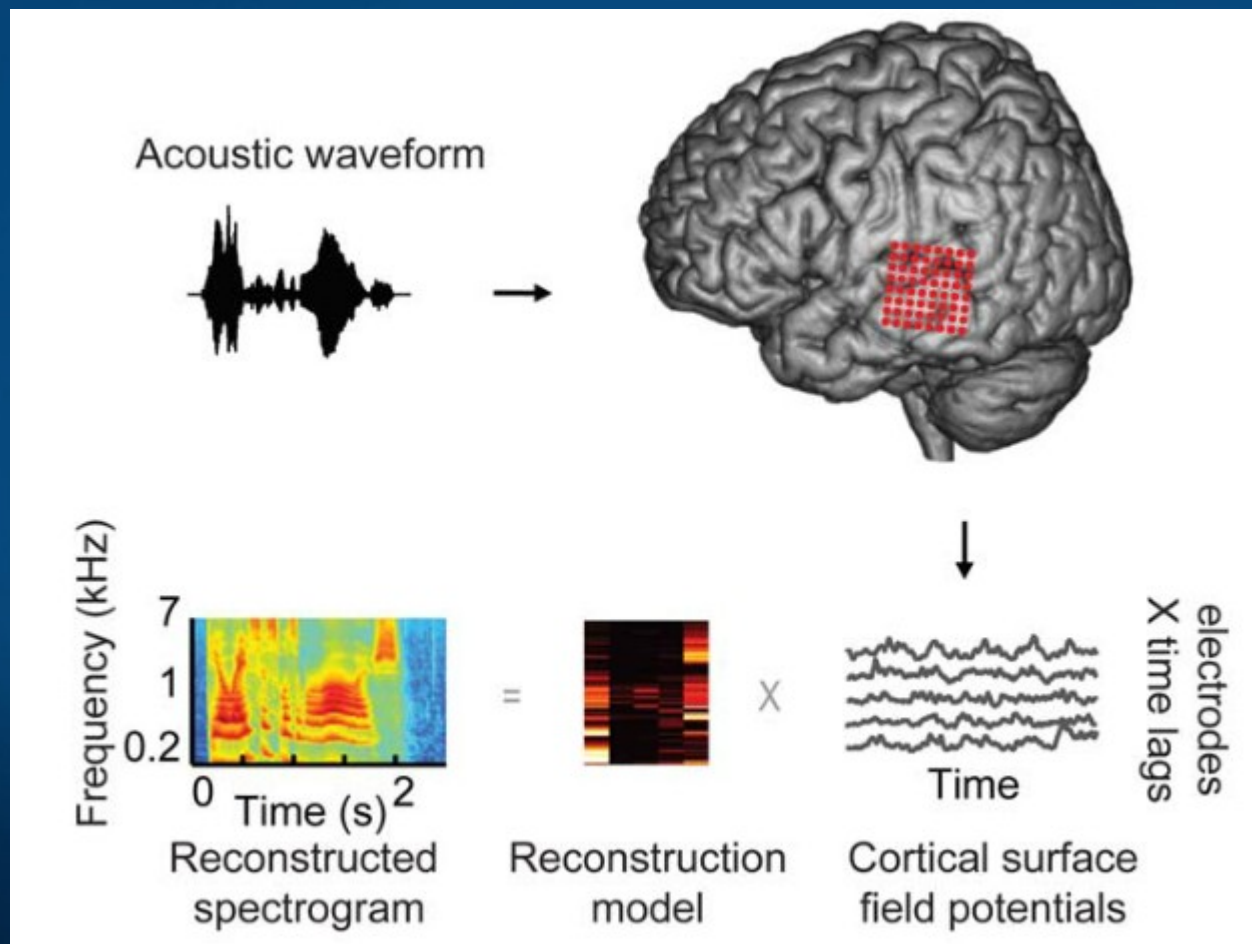
Głównym celem tej gry i testu jest **diagnoza zagrożenia dyskalkulią** i stymulacja mózgu sprzyjająca rozwinięciu u dzieci mentalnej osi liczbowej – podstawy porządkowania, liczenia i operacji arytmetycznych, rozumienia zależności ilościowych.

Podstuchiwanie myśli

- Kilkadziesiąt elektrod w mózgu pozwala na rekonstrukcję dźwięków i spektrogramów mowy z aktywności neuronalnej.

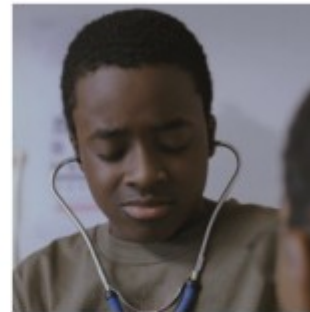
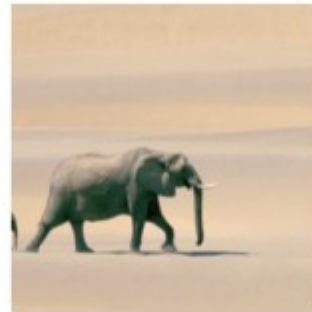
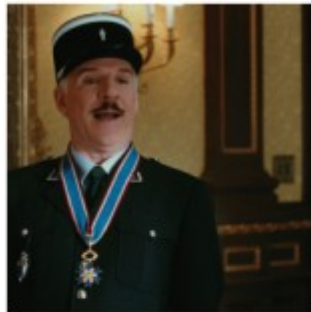
Nasze okulary

Skaner fMRI umożliwia rekonstrukcję widzianych obrazów.

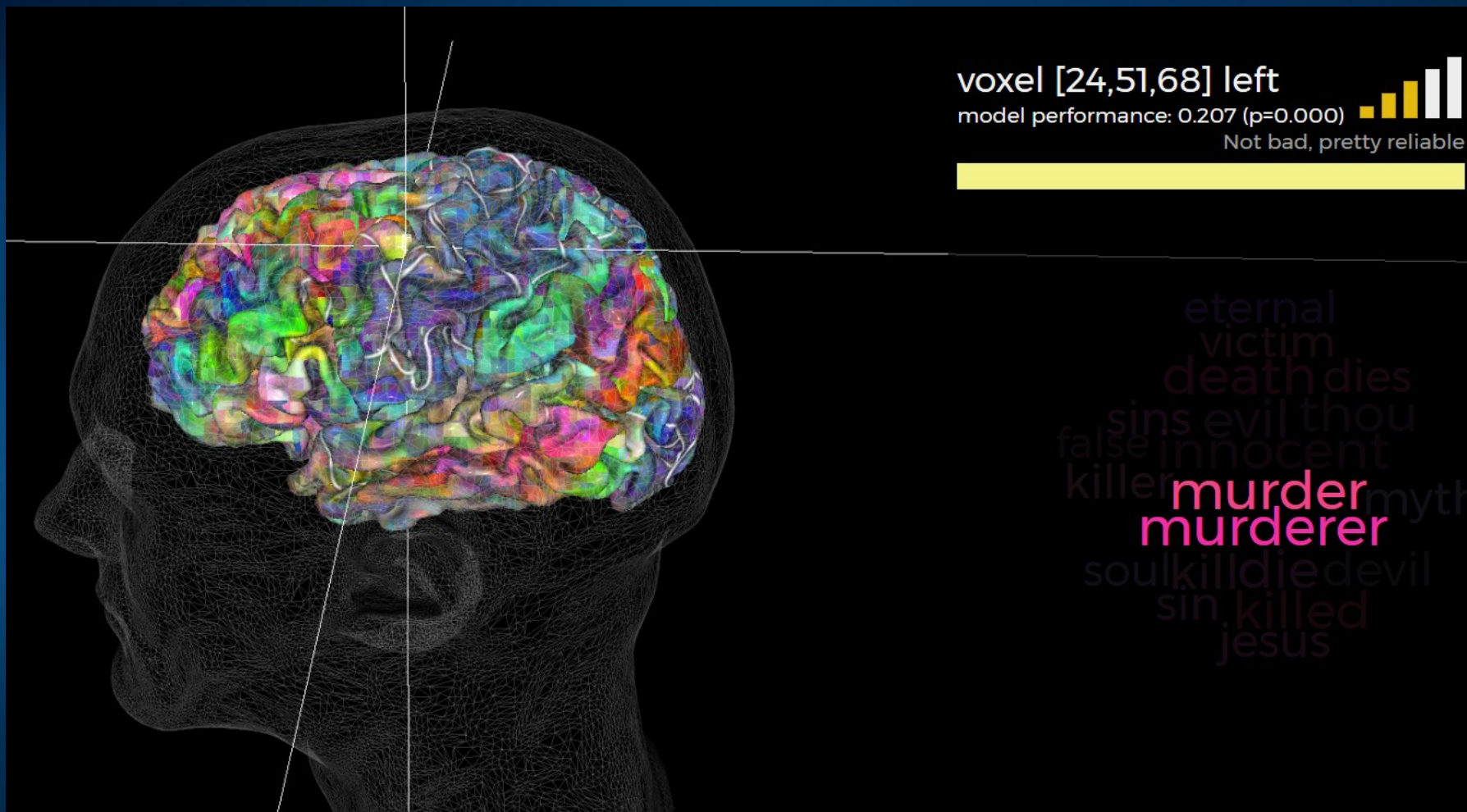
S. Nishimoto et al. Current Biology 21, 1641-1646, 2011

Y. Kamitani (ATR Kioto), Scientists read dreams. Nature 19.10.2012

[Filmy na Youtube](#)

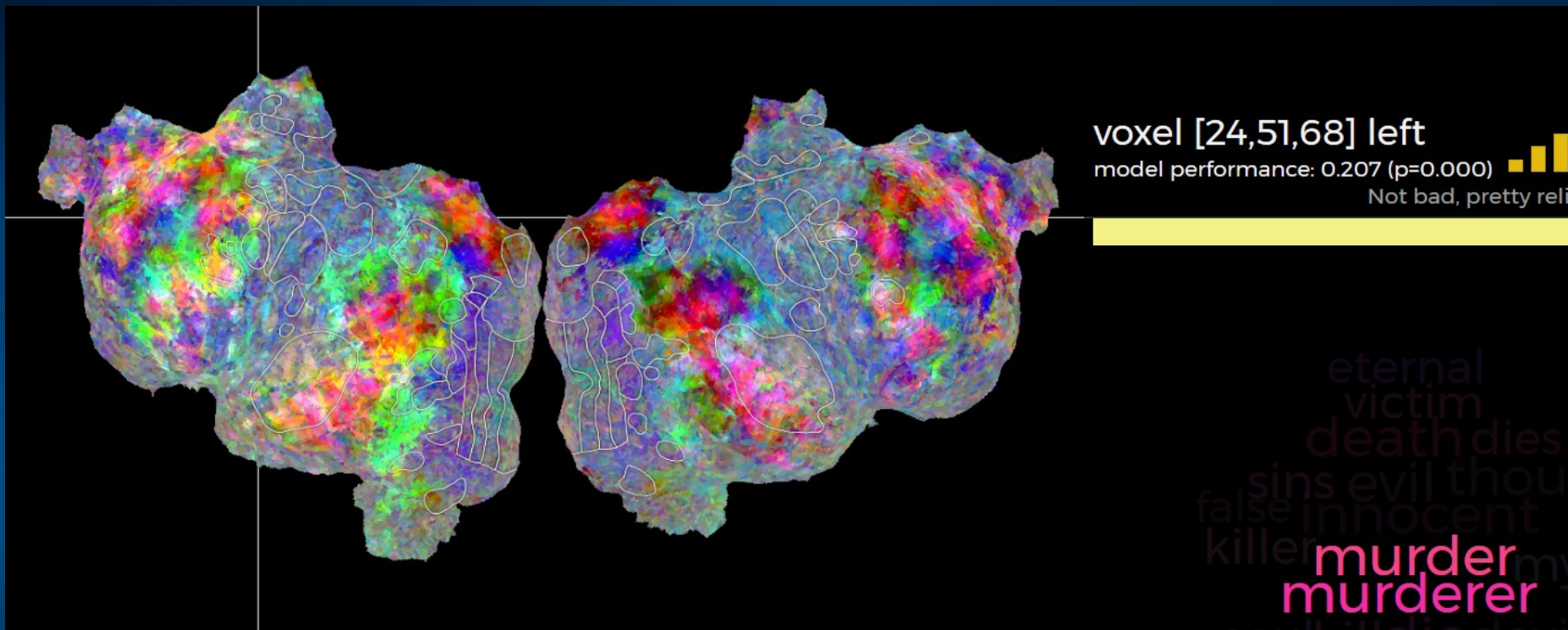
Jak wyglądają pojęcia w mózgu?

Aktywacja pojęć prowadzi do aktywacji określonych struktur mózgu. Każda ze struktur uczestniczy w semantycznej interpretacji wielu pojęć. <http://gallantlab.org/huth2016/>

Jak wyglądają pojęcia w mózgu?

Z każdym pojęciem związany jest rozkład aktywacji wielu struktur mózgu uczestniczących w semantycznej interpretacji pojęć, odwołujący się do percepcji (kora zmysłowa), emocji, ruchu, form działania.

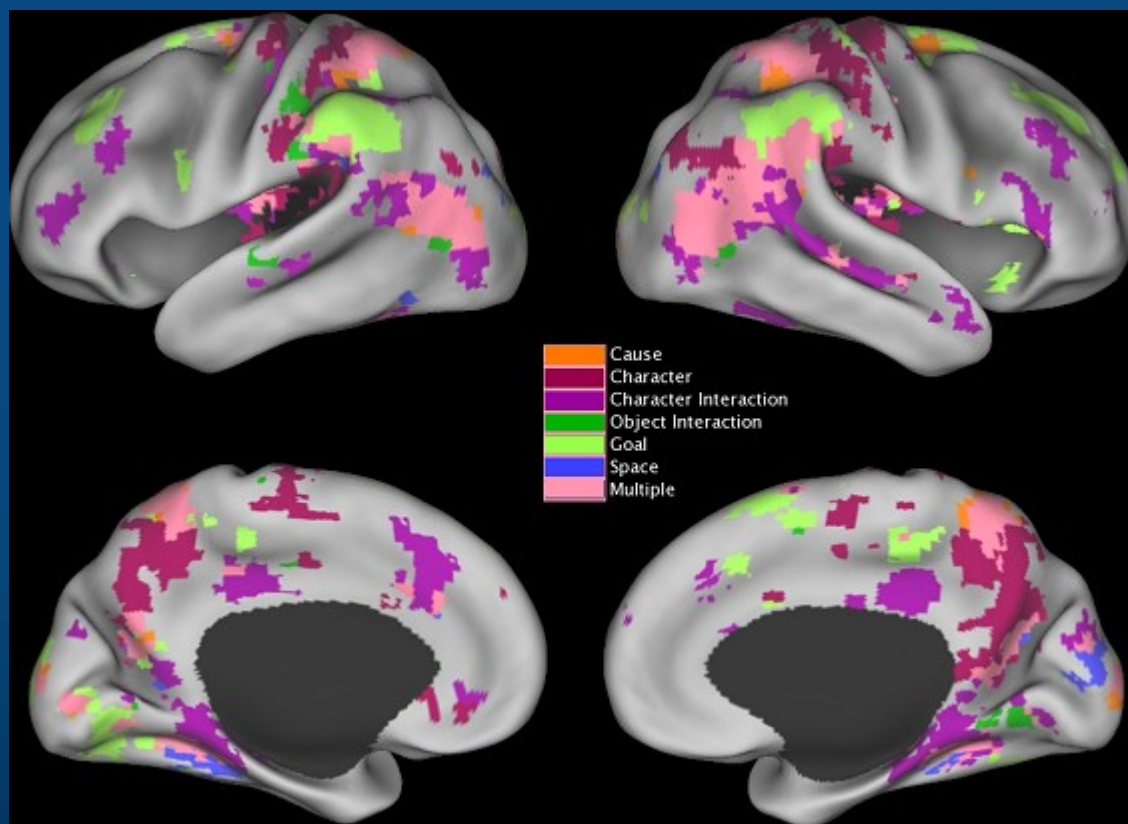
<http://gallantlab.org/huth2016/>

[krótki film](#)

Segmentacja doświadczenia

Świat naszych przeżyć jest sekwencją scen, stany przejściowe nie są postrzegane (J.M. Zacks, N.K. Speer et al. The brain's cutting-room floor: segmentation of narrative cinema. *Frontiers in human neuroscience*, 2010).

Automatyczna segmentacja doświadczenia to podstawa percepcji, ułatwiająca planowanie, zapamiętywanie, łączenie informacji. Przejścia pomiędzy segmentami wynikają z obserwacji istotnych zmian sytuacji, pojawienia się postaci, ich interakcji, miejsca, celów, jak na filmie.

Może uczyć logiki?

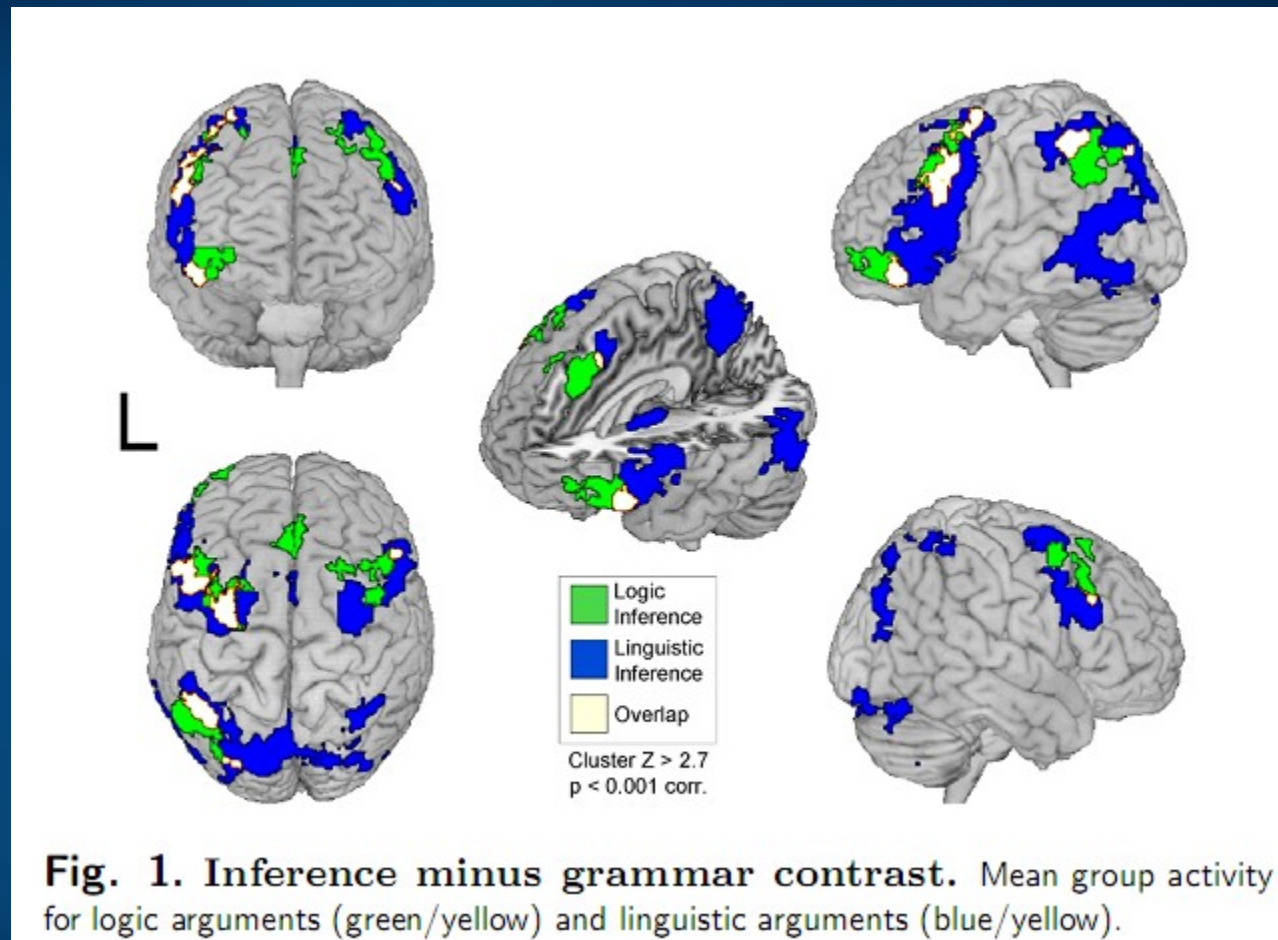
Rozumienie argumentów językowych i logicznych to różne funkcje mózgu.

Argumenty logiczne:

jeśli zarówno X i Z to nie Y, lub jeśli Y to ani nie X ani nie Z.

Arg. lingwistyczne:

rzecz X, którą Y widział jak Z brał, lub Z był widziany przez Y biorąc X.

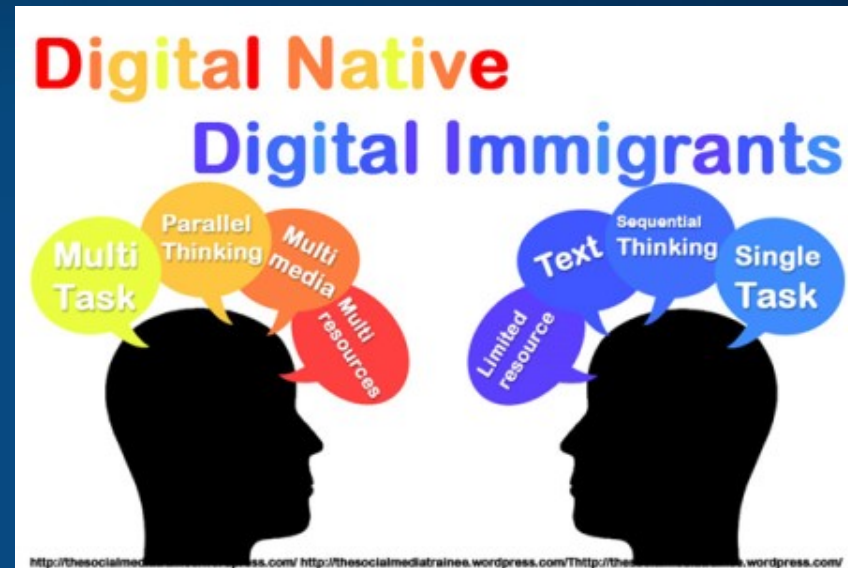
Uczenie logiki nie przeniesie się na sprawniejsze myślenie w realnych sytuacjach!
Monti i inn 2009.

Czy multimedia nam pomogą?

M. Prensky, *Digital Natives, Digital Immigrants*. 2001.

Dzieci wychowane w cyfrowym świecie mediów potrzebują takiej multimedialnej stymulacji w czasie nauczania by się zainteresować i skupić uwagę.

Czy należy skupić się na technologii i zmienić cały system edukacyjny by go dostosować do pokolenia cyfrowych tubylców?

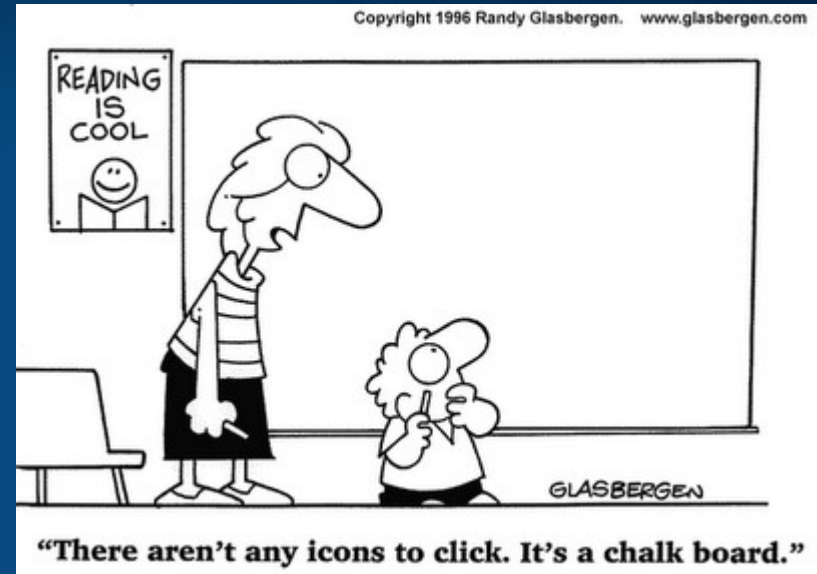
Czy to pomoże nam rozwinąć swój potencjał?

Cyfrowi tubylcy i imigranci

Żeby szukać trzeba najpierw znaleźć!

Potrzebna jest odpowiednia struktura przekazywanej informacji, a nie zalew obrazków, samo słuchanie i oglądanie nie wystarcza.

Studenci nie potrafią już robić notatek, mało piszą ręcznie.

Pamięć epizodyczna pozwala zapamiętać zdarzenia po jednokrotnej ekspozycji, tworzy jednak tylko płytkie skojarzenia, a zamiana zapamiętanych epizodów na struktury pamięci semantycznej, które pozwalają na głębsze logiczne rozumowanie nie jest łatwa.

Wiedza wymaga powstania pamięci semantycznej, a to powolny proces wymagający wielokrotnych powtórzeń i skojarzeń z dobrze utrwaloną wiedzą.

Czy już głupiejemy?

Internet może mieć szkodliwy wpływ na zdolności poznawcze, zmniejszyć zdolności do koncentracji i kontemplacji studiowanego materiału.

N.G. Carr, *The Shallows: What the Internet Is Doing to Our Brains* (2010).

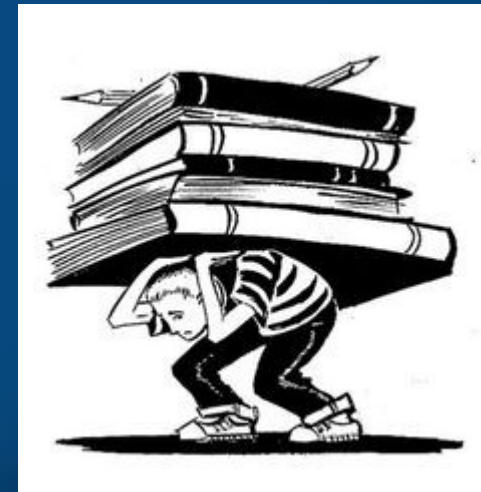
Socrates skarżył się na wynalazek pisma, który miał spowodować utratę mądrości i pamięci (Plato, *Fedrus*). Podobne obiekcje formułowano w stosunku do druku.

Przeciążenie informacyjne osiągnęło niepokojące rozmiary.

Multitasking, ciągłe przerzucanie się pomiędzy zadaniami ma wiele negatywnych cech: wymaga wiele energii do resynchronizacji licznych obszarów mózgu.

Gdziekolwiek byśmy nie byli uciekamy gdzie indziej ...

Powstają cyfrowe enklawy w których umacniamy się w swoich przekonaniach.

Immersja: Świat Wirtualny

Wzrok, słuch, dotyk, zapach, ruch ... świat rzeczywisty nie jest tak interesujący

!

Sterowani przez algorytmy

Na nasze zachowanie wpływa wszystko, z czym mamy do czynienia. Automatyczne filtrowanie informacji robi Google, Amazon, Netflix, banki, giełda, sieci społecznościowe ...

Inżynieria mózgu?

Dobry Bóg już zrobił co mógł, teraz trzeba zawołać fachowca ...
Doskonalenie mózgów to wielkie wyzwanie
dla nauki i techniki!

Ale ostrożnie!

Wyzwanie: zapobieganie zaburzeniom,
optymalizacja normalnego rozwoju.

Ogólna zasada: dorastanie to specjalizacja
= zmniejszają się możliwości.
Jak do tego nie dopuścić?

Nauki kognitywne

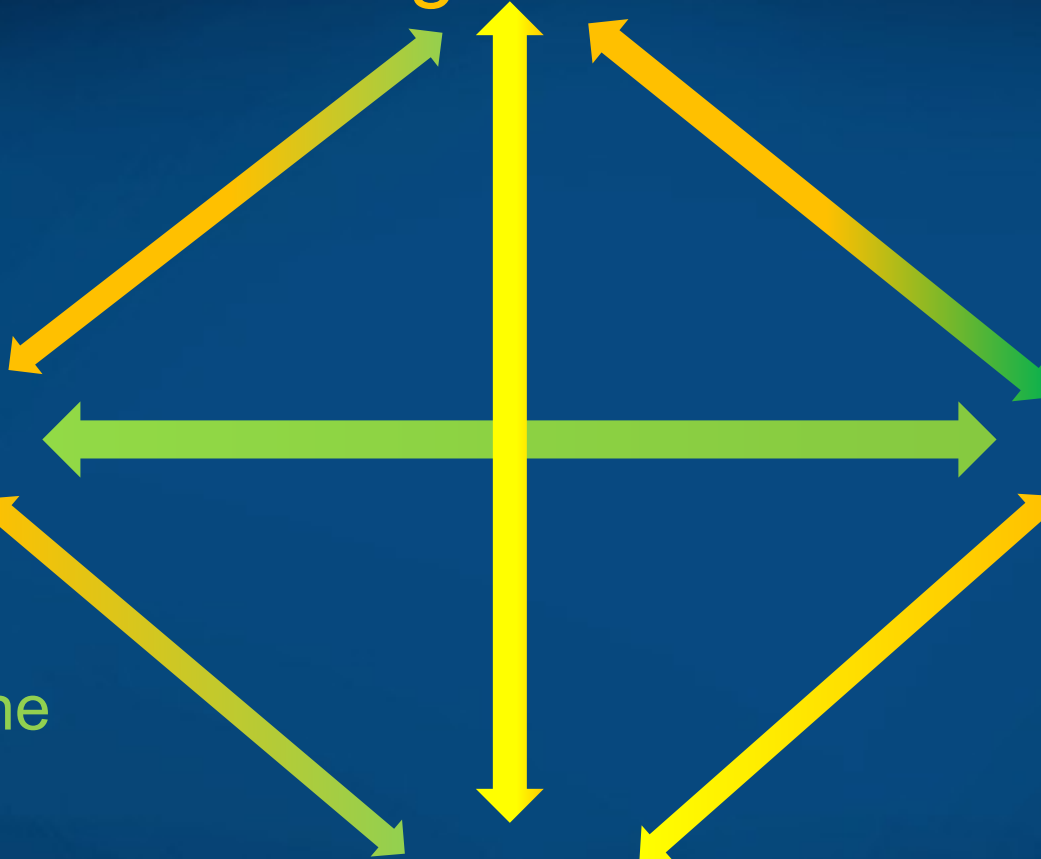
Kogni 1994

Bio
Lab
neuro-
kognitywne
2013

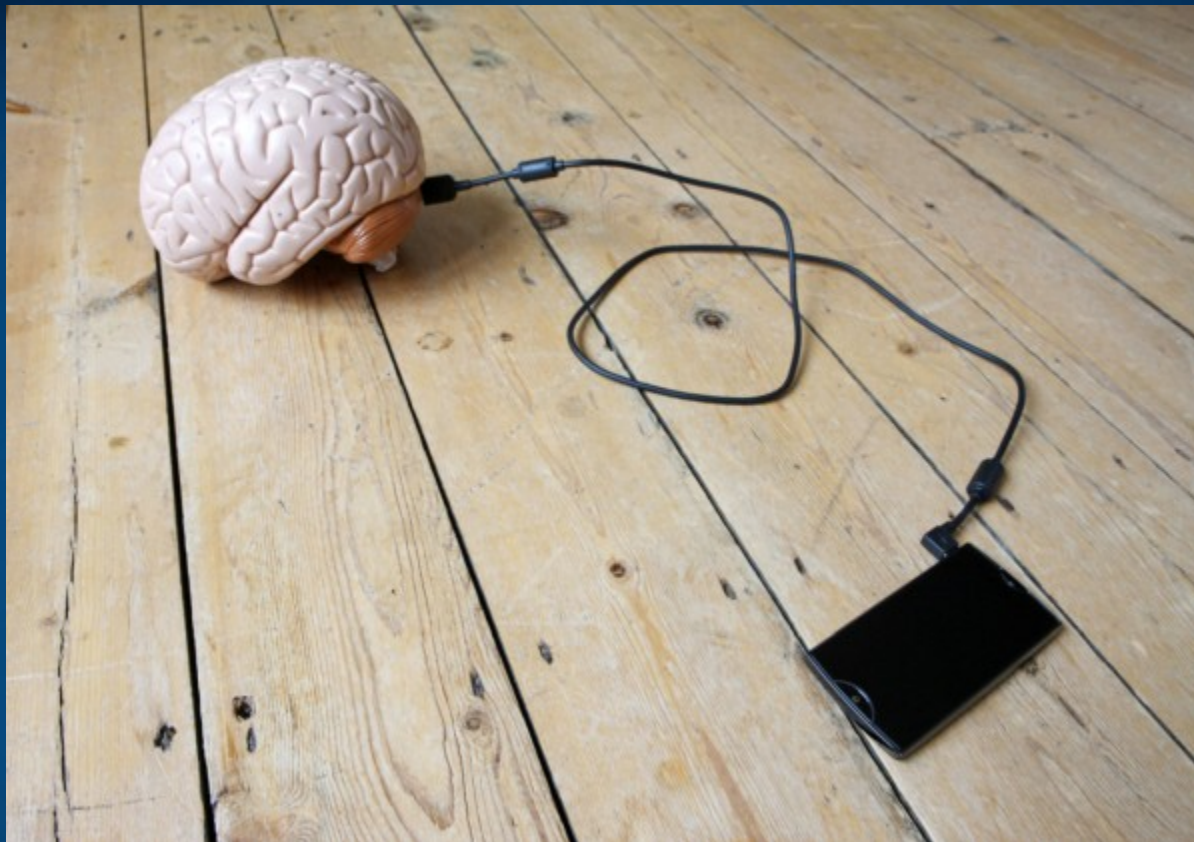
Nano
Fizyka
kwantowa
1977-95

Info 1988-2014

Informatyka, inteligencja obliczeniowa/sztuczna,
uczenie maszynowe, sieci neuronowe

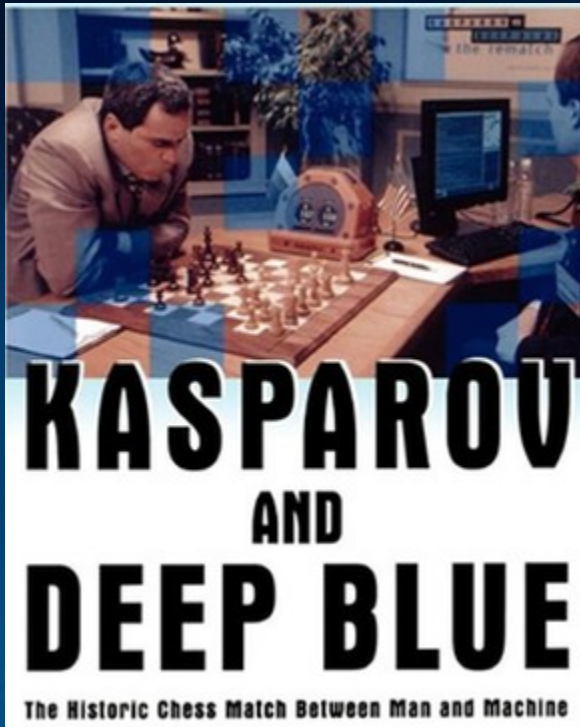
Odwrotna inżynieria mózgu

Cel: naprawa uszkodzonych mózgów.

A przy okazji coraz więcej funkcji mózgu przeniesiemy do smartfona ...
pokieruje naszymi decyzjami, powiem nam gdzie pójść i co robić.

Postępy AI

1995 – warcaby, program Chinook wygrywa z mistrzem świata, dr Tinsleyem.

1997 – szachy, Deep Blue wygrywa z Kasparowem.

2011 – IBM Watson wygrywa z dwoma mistrzami teleturnieju Jeopardy (Va Banque)

2015 – zrobotyzowane laboratorium + AI odkrywa ścieżki genetyczne/sygnałowe regeneracji płazińców

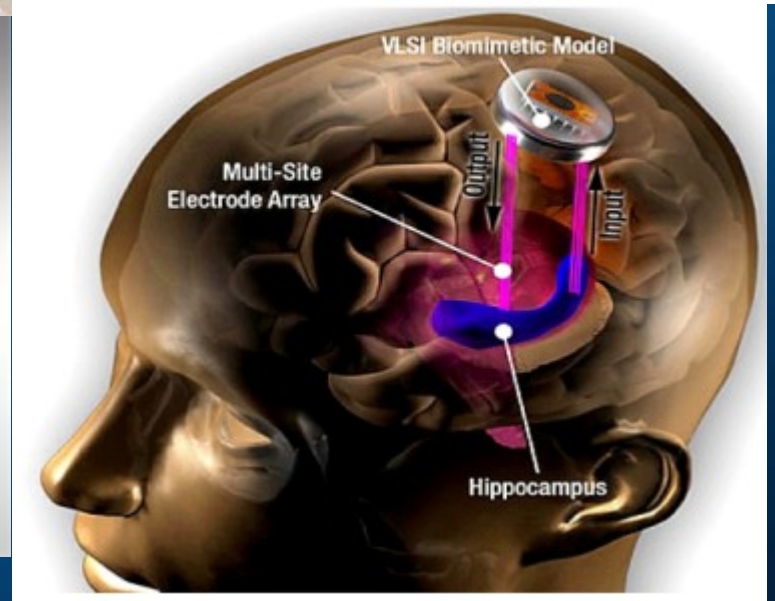
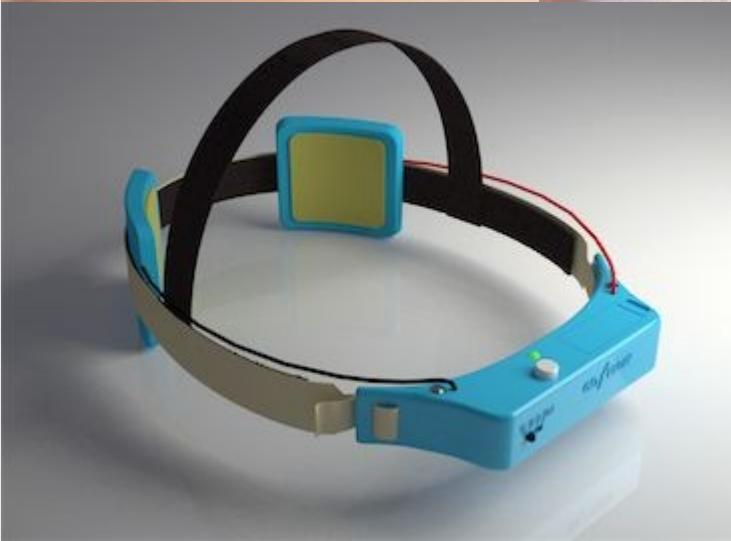
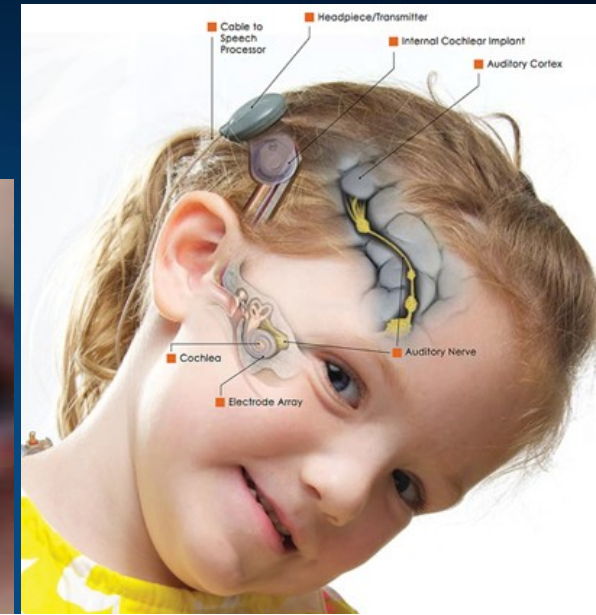
2016 – Google AlphaGo wygrywa z Lee Sedolem

2017 – Libratus (CM) wygrywa z ludźmi w pokera

Wzmocnienie

Poszerzenie zmysłów: wzroku, słuchu, dotyku, pamięci, uwagi ...
Udoskonalanie mózgow przez implantację neuronów?

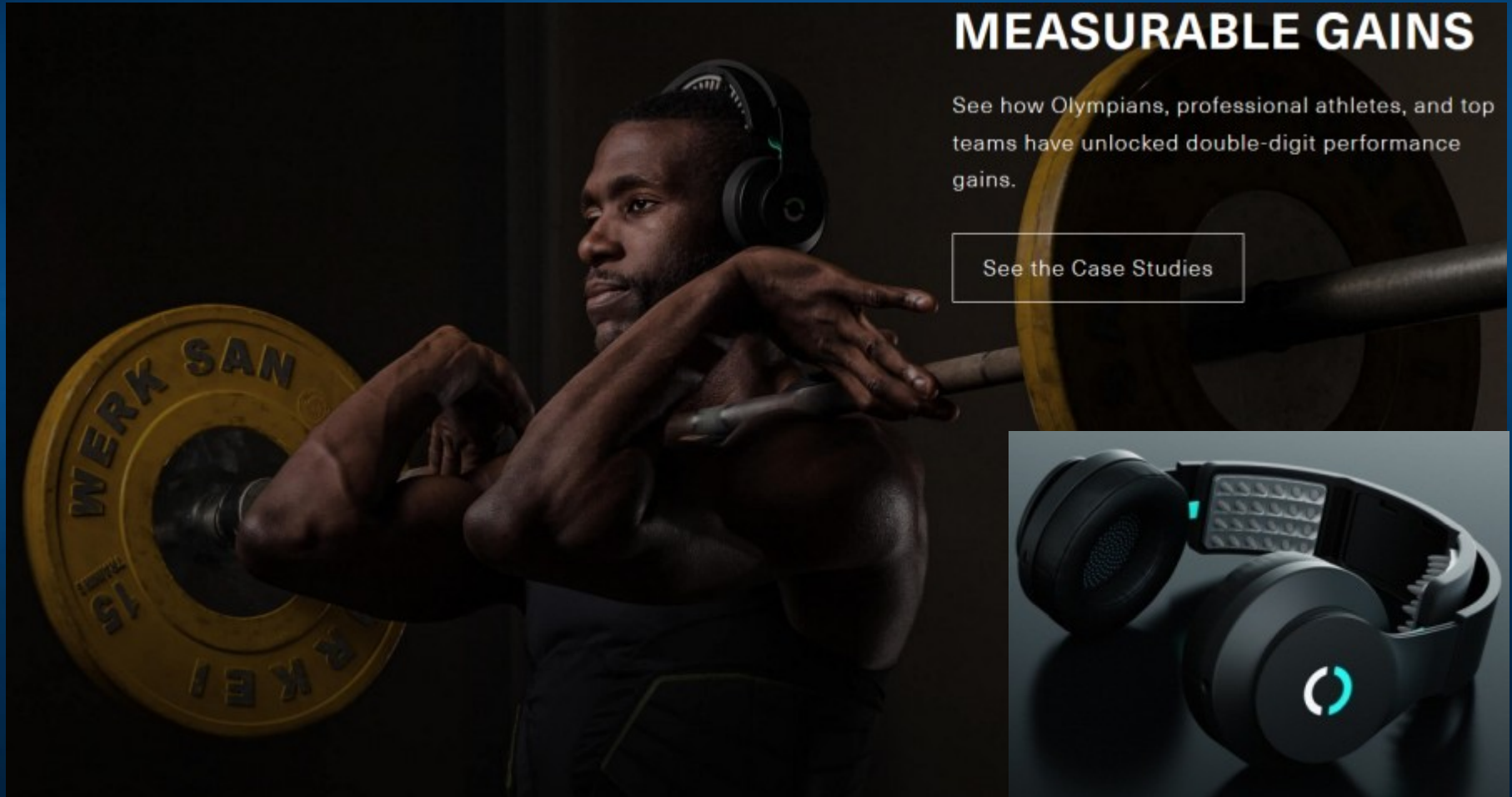
Neuro-relaks

Muzyka, dźwięki
mogą pobudzać
lub działać
relaksująco.

Melomind:
Proste EEG określa
poziom relaksu i
dobiera odpowiednio
dźwięki.

Neuropriming

Jak poprawić wyniki sportowców? Trzeba w odpowiednim momencie pobudzić ich korę ruchową!

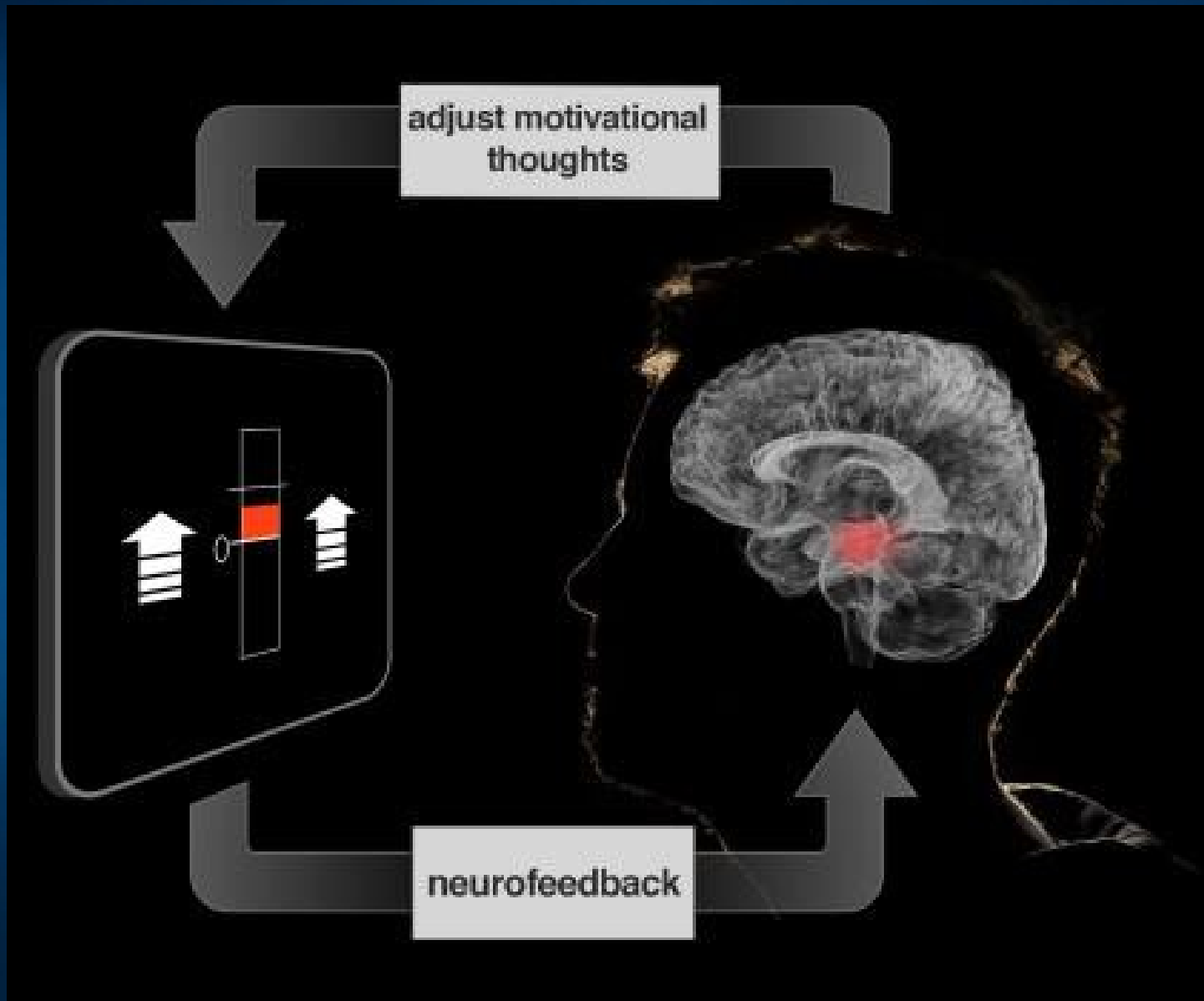
MEASURABLE GAINS

See how Olympians, professional athletes, and top teams have unlocked double-digit performance gains.

[See the Case Studies](#)

Neurofeedback

Neurofeedback i kreatywność

Złożone zadania wymagają współpracy wszystkich obszarów mózgu, jak można wzmocnić ich współpracę?

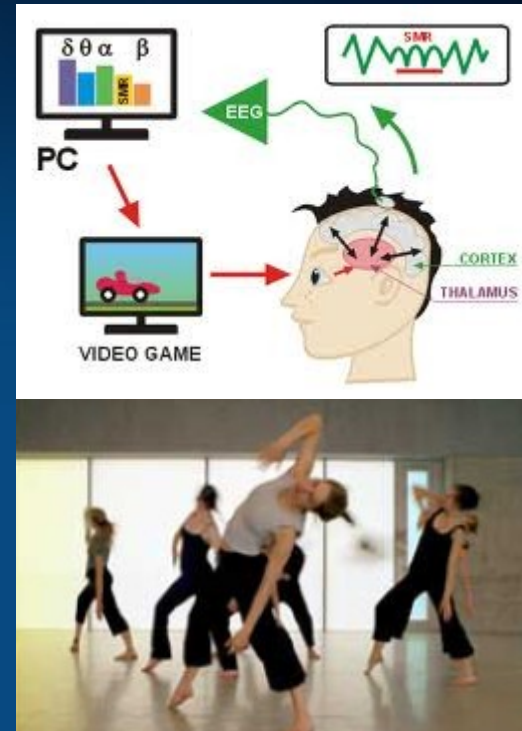
α - θ neurofeedback dało „znaczącą poprawę poziomu wykonania” przez studentów akademii muzycznej i akademii tańca w Londynie.

Neurofeedback i biofeedback oparty na zmienności rytmu serca (HRV) wpływa na poprawę wyników na różne sposoby.

Neurofeedback pomaga synchronizować rytmy i ruchy, HRV ma wpływ na ogólny poziom techniczny wykonania.

Zwiększyła się muzykalność i kreatywność śpiewaków i instrumentalistów już po 10 sesjach treningu θ/α w ciągu 2 miesięcy.

Society for Applied Neuroscience,
J. Gruzelier, Cognitive Processes 2008.

rTMS i zespół savanta

TMS jako stymulacja kreatywności?

Allan W. Snyder et al. (Centre for the Mind, The University of Sydney), Savant-like skills exposed in normal people by suppressing the left fronto-temporal lobe. *Journal of Integrative Neuroscience*, 2003

R.P. Chi, A.W. Snyder, Facilitate Insight by Non-Invasive Brain Stimulation, *PLoS One* 2011

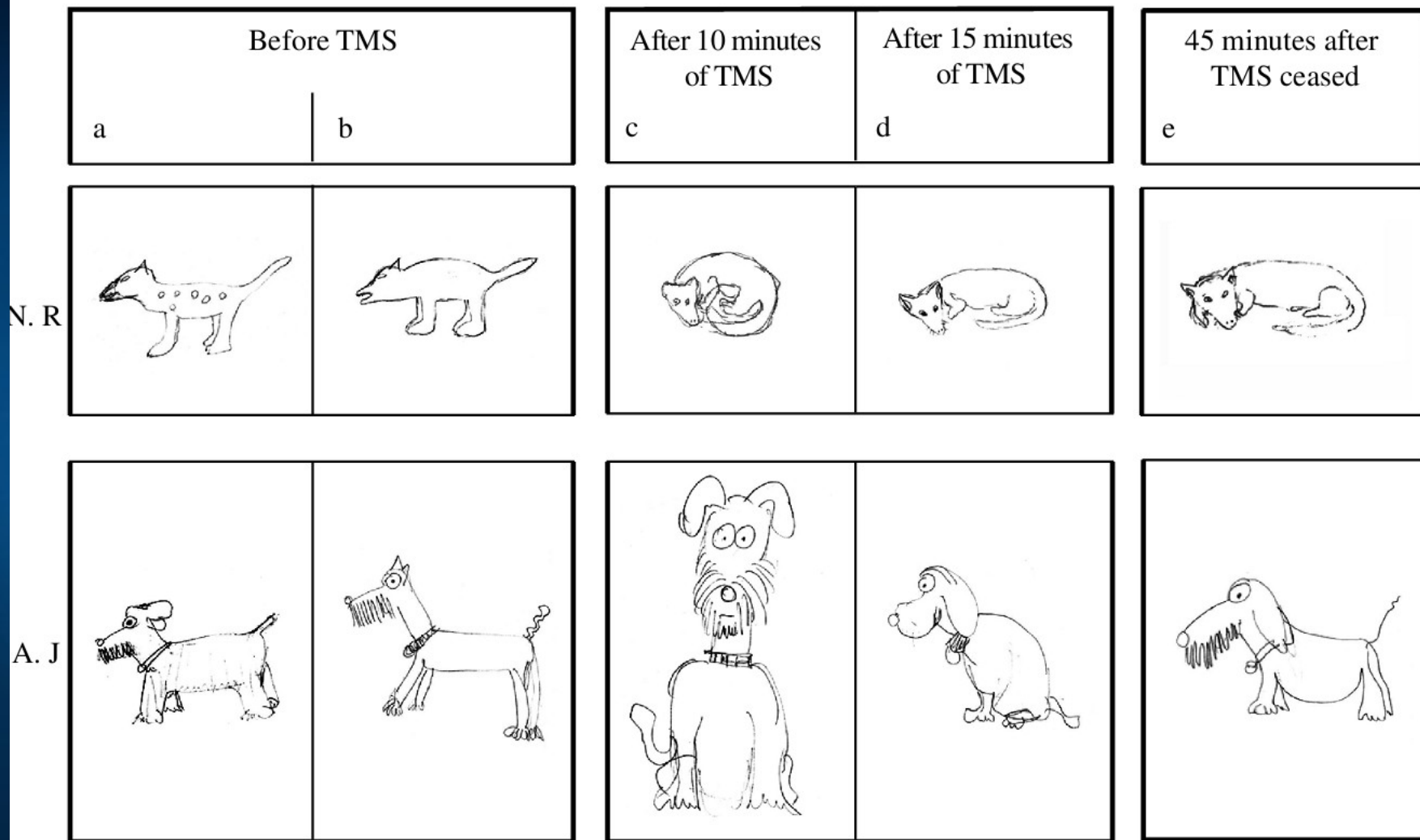
Niektóre upośledzone umysłowo osoby wykazują nadzwyczajne zdolności do zapamiętywania, liczenia, rysowania, czy muzyki – zespół savanta.

Czy można zamienić zdrowego człowieka w takiego Savanta? Silne pole magnetyczne (3 T) o niskiej częstotliwości przyłożone do lewego płata skroniowo-czołowego Pomogło lepiej rysować 4 z 11 uczestników eksperymentów. Efekt utrzymuje się przez pewien czas po stymulacji. Zauważono też wpływ na uwagę wzrokową i inne funkcje.

rTMS i zespół savanta

Rysunki po sesji TMS są nieco bardziej interesujące, pobudzenie obszarów zmysłowych lub wyhamowanie aktywacji językowych?

BCI

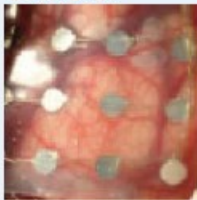
Brain-Computer Interface czyli wykorzystanie aktywności generowanej przez mózg do sterowania urządzeniami, samochodami, dronami ...

Słabo

EEG

ECoG

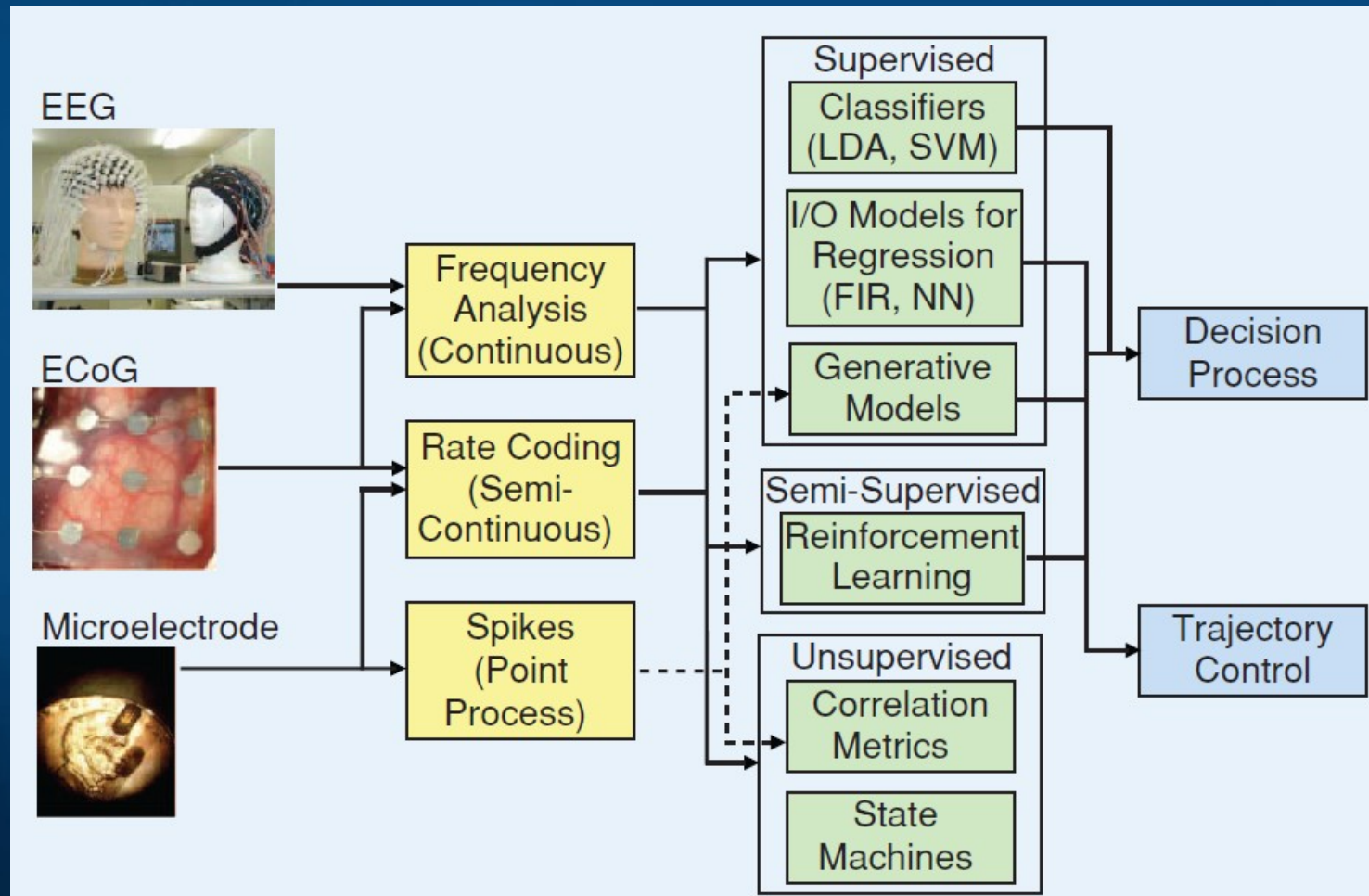

Microelectrode

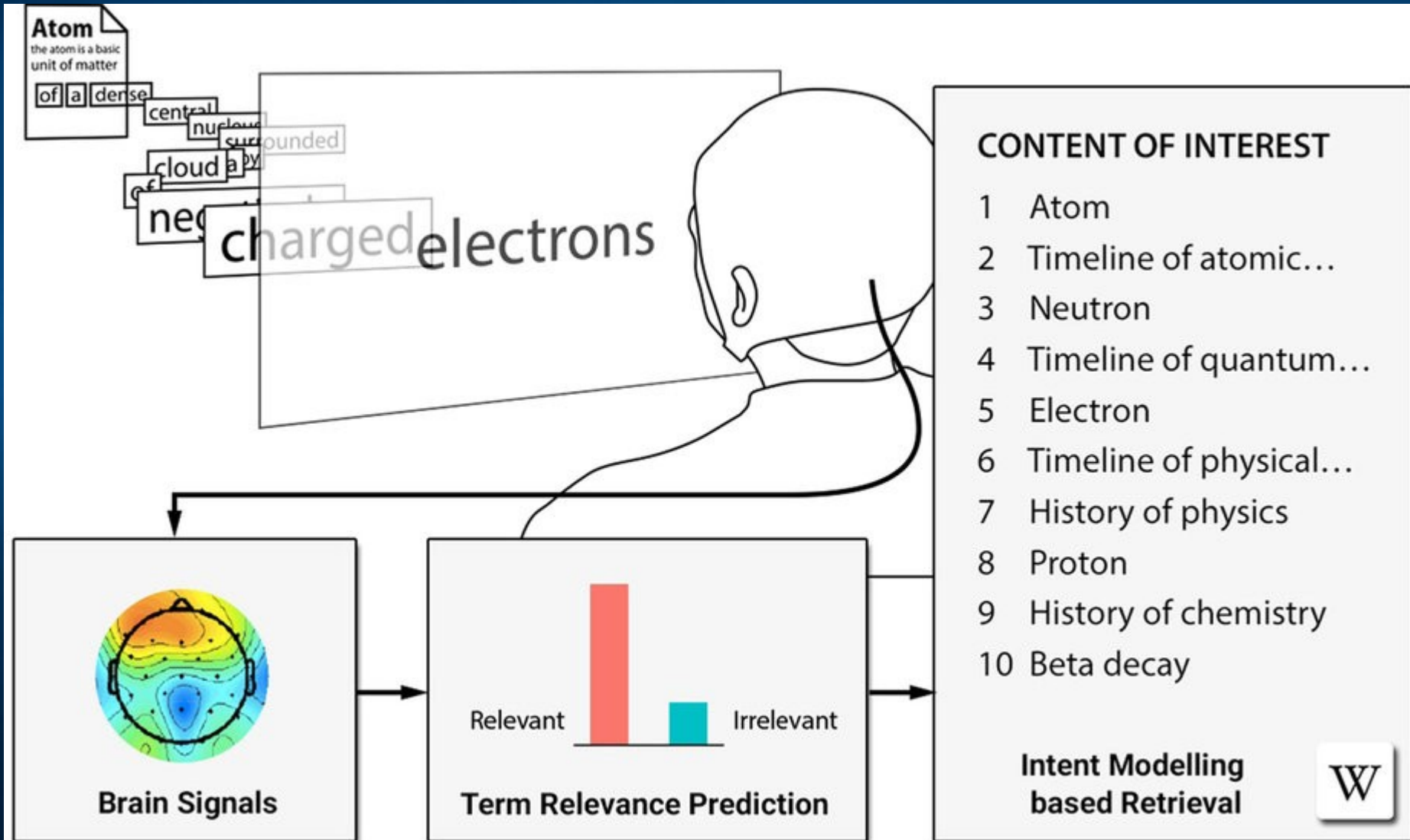
Lepiej

Najlepiej

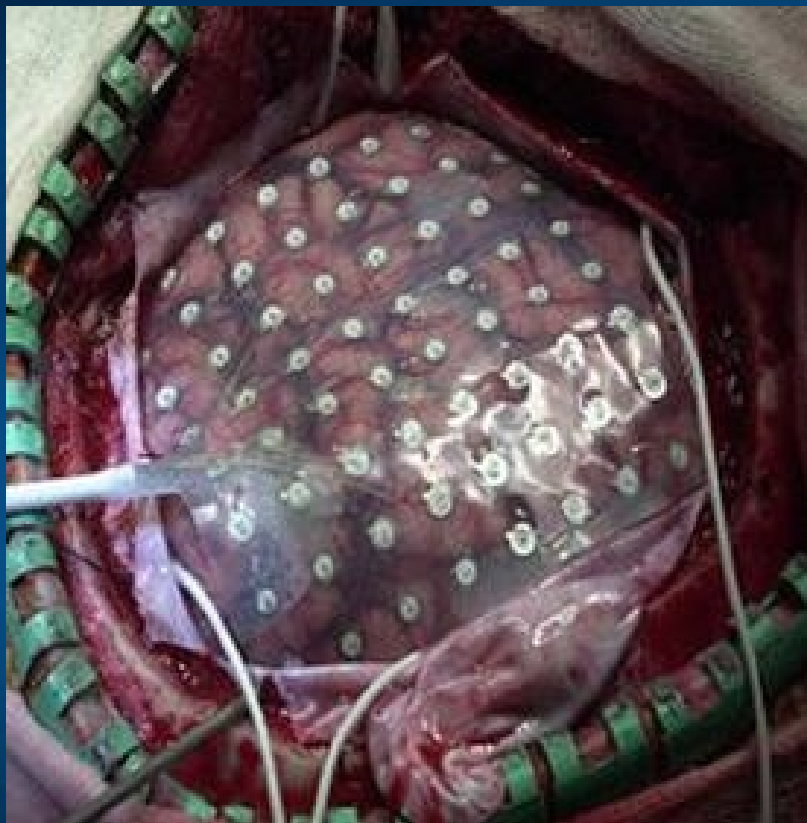
Co jest interesujące?

EEG podpowiada, jakie artykuły powinniśmy dodatkowo przeczytać.

Interfejsy mózg-komputer

Neurolace, cienka polimerowa siatka z elektroniką może by umieszczona na korze i będzie oddziaływać z pojedynczymi neuronami.
Elon Musk, Neuralink BCI pozwoli na symbiozę człowiek-komputer.

Stymulacja mózgu: DCS

Skupienie uwagi wymaga ciągłej koncentracji. Łatwiej do niej doprowadzić stymulując mózg prądem zmiennym (tDCS) lub polem magnetycznym (rTMS).

Robią to maniacy gier zręcznościowych, piloci, jak i żołnierze w czasie treningu strzelania. **Thync** dodaje energii rano czy przed treningiem i uspokaja wieczorem przed snem: steruj swój mózg smartfonem!

HOW IT WORKS

1. Cap containing a figure-of-eight shaped magnet connected to an electric current is placed on head. Magnet is made up of a bundle of intertwined wires and is near the left ear.

2. The tiny magnetic pulses disturb electric circuits on left side of the brain, which usually sees the 'bigger picture' and suppresses the detail-hoarding right side.

3. Details filed unconsciously come to the fore, creating a burst of creative, mathematical or other talent.

DCS, Bezpośrednia Stymulacja Prądem

Trenowanie mózgu

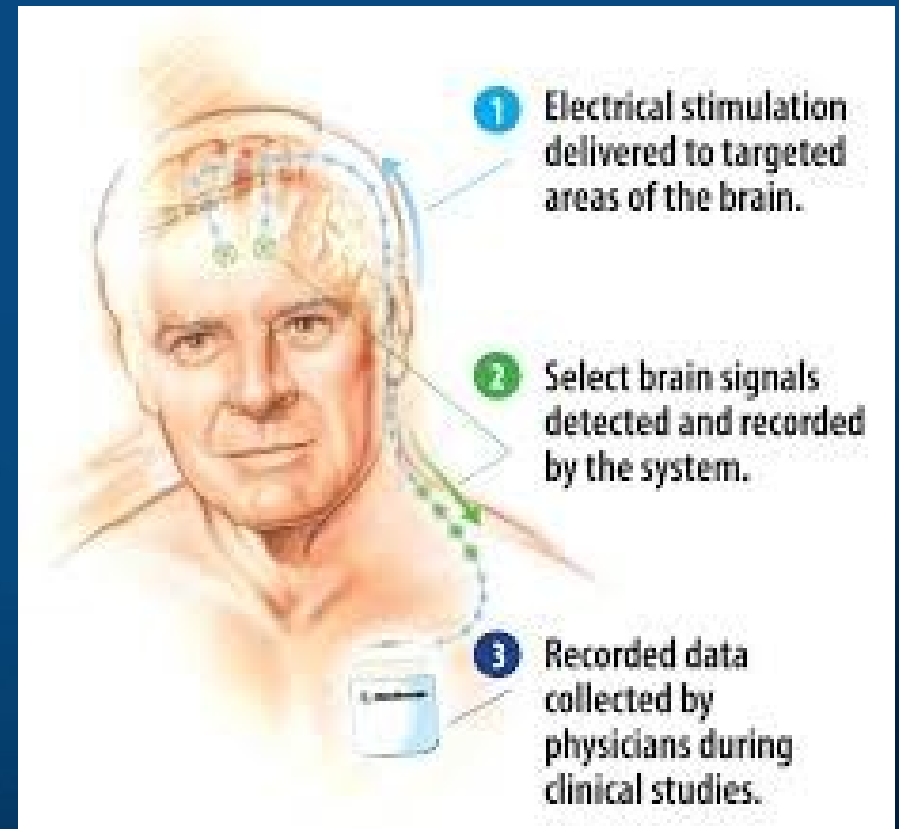
Engagement Skills Trainer (EST) to procedury treningu amerykańskich żołnierzy.

Intific Neuro-EST to technologia wykorzystująca analizę EEG i wielokanałowy stymulator przezczaszkowy (MtCS) do transferu umiejętności pomiędzy mistrzem i uczniem.

Głęboka stymulacja mózgu

Osoby cierpiące na chorobę Parkinsona lub zaburzenia kompulsywno-obsesyjne, które mają wszczepione stymulatory w mózgu, mogą regulować swoje zachowanie za pomocą zewnętrznego kontrolera.

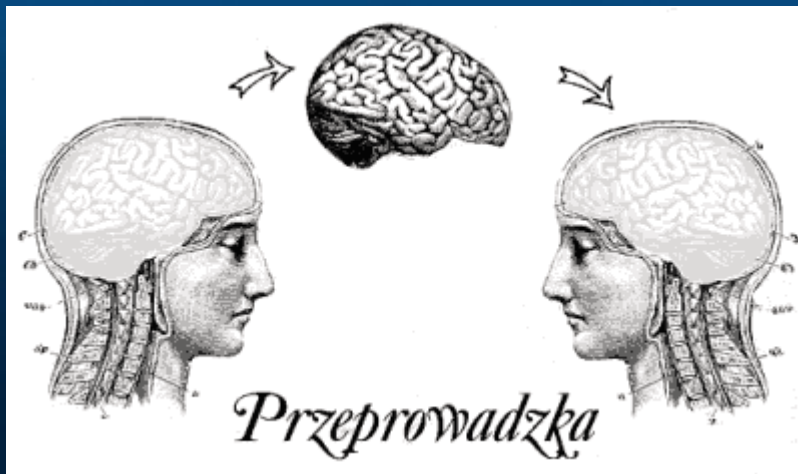

Przekazywanie myśli?

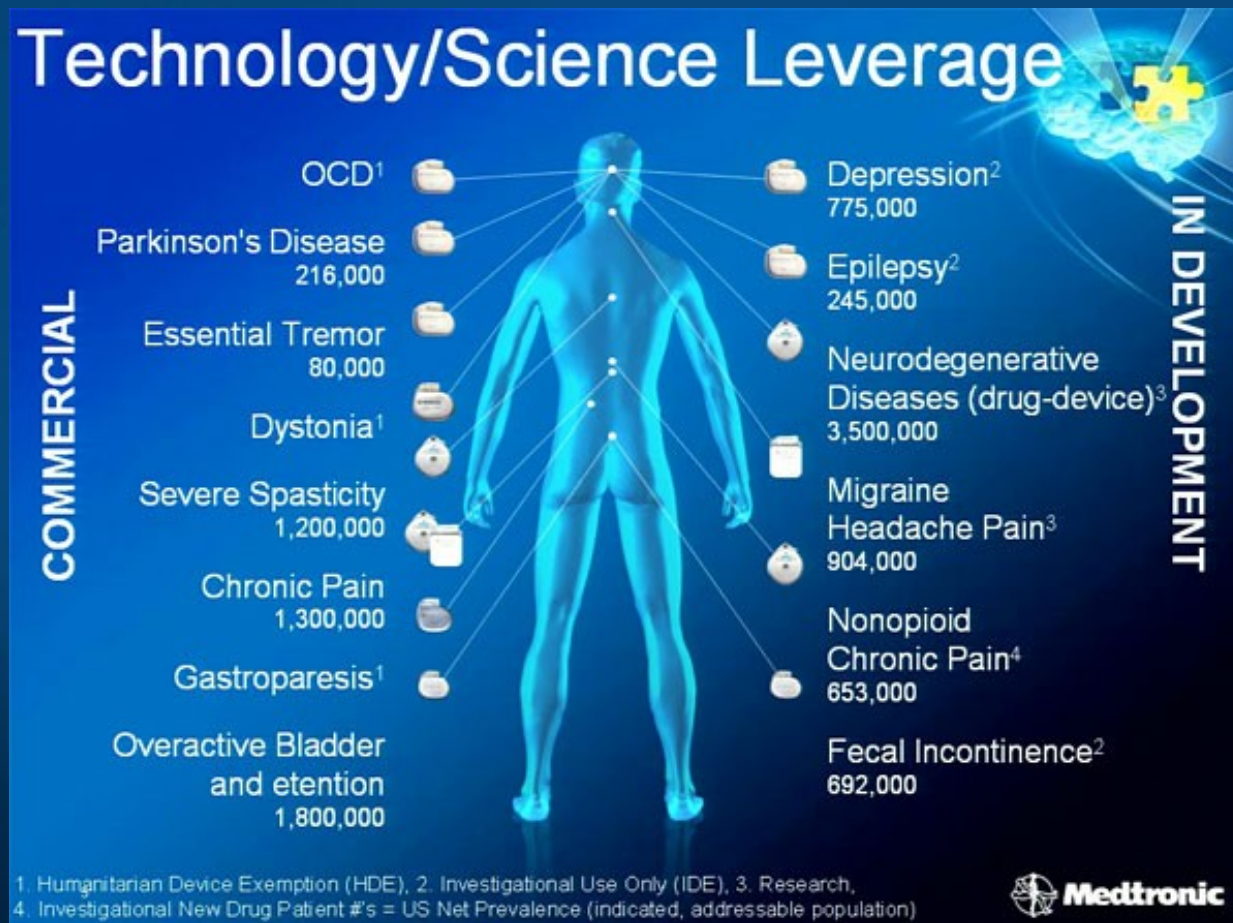

Jeśli można odczytać stan mózgu za pomocą EEG i wywołać podobny stymulując drugi mózg TMS to bezpośrednia komunikacja jest możliwa.

Cyborgizacja

Stymulacja pomaga w przypadku wielu chorób ale powoli narządy zmysłów a nawet obszary mózgu odpowiedzialne za pamięć mogą zostać zastąpione przez elektronikę.

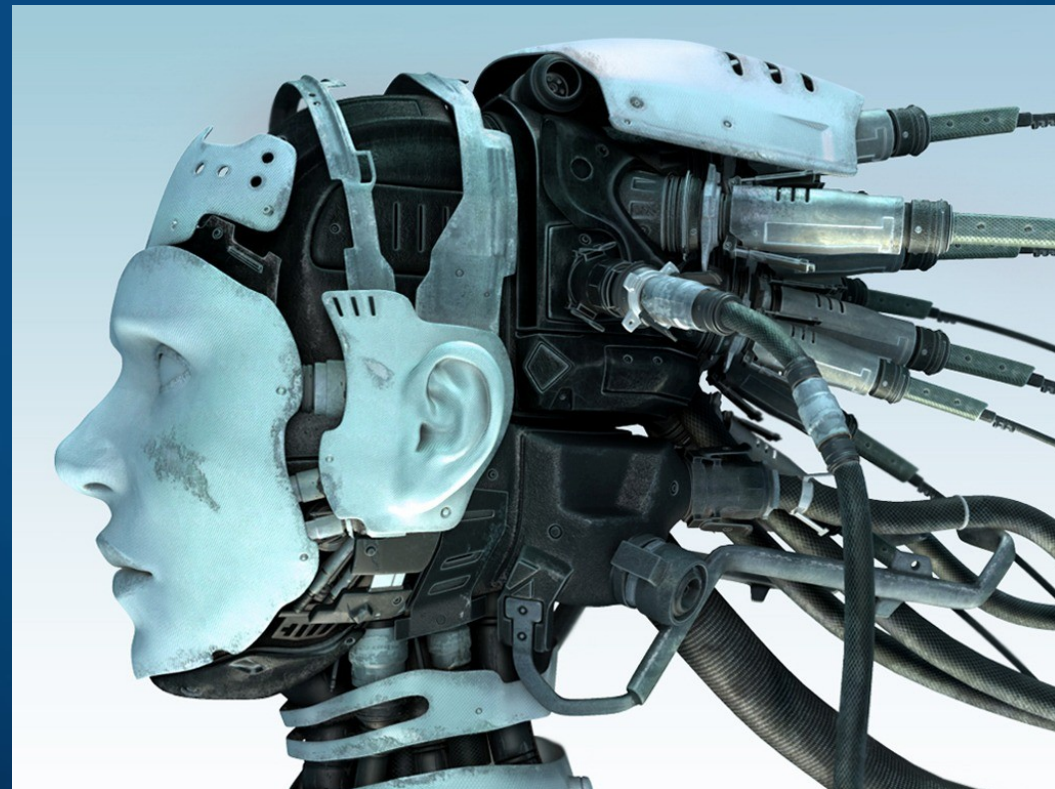

Homo Sapiens Digital – transhuman?

Czy powstanie nowy gatunek **Homo Sapiens Digital (HSD)**, cyfrowy transhuman? Dla HSD cyfrowe wzmocnienie zmysłów i funkcji mózgu stanie się częścią naturalnego środowiska.

Mądrość to nie spryt, cyfrowe wzmocnienie powinno dopełniać wrodzone zdolności i pomagać w mądrym podejmowaniu decyzji korzystnych w dłuższym okresie czasu..

Stany umysłu zależą nie tylko od samego mózgu, ale i otoczenia, w którym działa: urządzeń mobilnych wspomagających pamięć i dostęp do informacji, implantów słuchu, wzroku i innych zmysłów, interfejsów BCI i stymulatorów mózgu.

Neuromorficzne komputery

Projekt SyNAPSE 2015: IBM TrueNorth chip

1 chip ~1 mln neuronów i 1/4 mld synaps (5.4 mld tranzystorów),

1 moduł=16 chipów ~16 mln neuronów, 4 mld synaps, moc 1.1 wata!

Skalowanie: 256 modułów ~4 mld neuronów, 1T = 10^{12} synaps, < 300 W.

IBM Neuromorphic System osiąga więc złożoność ~ ludzkiego mózgu.

Transfer umysł => Awatar?

2045 AVATAR PROJECT MILESTONES
STRATEGIC SOCIAL INITIATIVE

Avatar D 2040 - 2045
A hologram-like avatar

Avatar C 2030 - 2035
An Avatar with an artificial brain in which a human personality is transferred at the end of one's life

Avatar B 2020 - 2025
An Avatar in which a human brain is transplanted at the end of one's life

Avatar A 2015 - 2020
A robotic copy of a human body remotely controlled via BCI

2045.COM

 Immortality Button
Click this button to start the development of your personalized immortal avatar

Projekt 2045 D. Itskova (ros. miliarder) zamierza dokonać transferu umysłu z mózgu do neurokomputera około 2045 roku, oraz rozwijać *The Electronic Immortality Corporation*, rodzaj sieci społecznościowych.

Umyst => Awatar

Dalaj Lama: stworzenie świadomego awatara w sztucznym mózgu i zrozumienie natury świadomości powinno być możliwe, będzie bardzo korzystne dla rozwoju nauki.

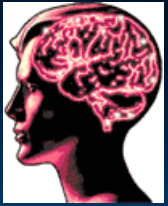

Bina48 i Projekt LifeNaut

Rekonstrukcja umysłu z informacji w mindfiles, tworzenie mindclones: self-aware digital beings, able to think, reason, remember, and feel.

W czym nam pomogą neuronauki?

Neuronauki dają na razie edukacji tylko ogólne wskazówki, ale rozwój technologii neurokognitywnych może to zmienić.

- Trzeba zaczynać jak najwcześniej: rozwój percepcji, rozbudzanie ciekawości, chęci eksploracji, pamięci roboczej ... ale nikt tego systematycznie nie robi!
- Indywidualne różnice konektomów => różnice neurodynamiki => kreatywność, wyobraźnia, specyficzne uzdolnienia.

Neuroplastyczność można do pewnego stopnia regulować, przygotowując mózgi do uczenia się i kreatywnego myślenia.

- Okienka plastyczności: stymulacja mózgu DCS, TMS, raczej nie prędko w edukacji. Farmakologia niezbyt precyzyjna, tylko w zaburzeniach.
- Neurofeedback i medytacja => przygotowanie mózgu do uczenia.
- EEG do wczesnej diagnostyki problemów (dysleksja, dyskalkulia, pamięć).
- Nie liczymy na cudowne pigułki!

Wierzchołek góry lodowej ...

Postęp przyspiesza, osobliwość (singularity) jest już blisko ...

Zaczyna się wiek neuro-kog-info-nano, cyborgów i sztucznego mózgu.

Stoimy przed wielkimi zagrożeniami ale i szansami.

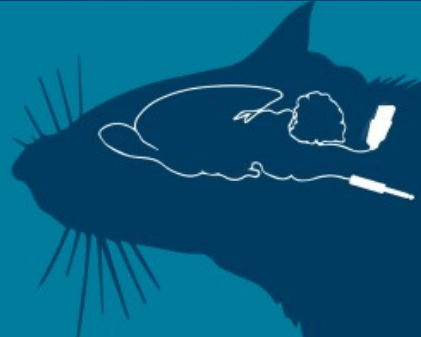
- Jak rozwinąć pełny potencjał człowieka? Od niemowląt do seniorów?
- Jak możemy lepiej zrozumieć i kontrolować swoje zachowanie?
- Jak na rozwój mózgu wpływa kultura, literatura, muzyka?
- **Troska o pełny rozwój człowieka** byłaby piękną podstawą strategii rozwoju. **Musimy dbać o mózgi/umysły**, głęboko zmienić edukację.
- **Może też być całkiem inaczej: pranie mózgu**, manipulacja opinią publiczną, wychowywanie fanatyków ... brain hacking, czyli przejęcie zdalnej kontroli nad mózgiem osoby, która stała się cyborgiem.
- Już mamy **zalew neurobzdur**, od structogramu do kwantowej analizy ciała. Będzie jeszcze więcej bełkotu a może i przymusowe czepki z elektrodami ...

Soul or brain: what makes us human?
Interdisciplinary Workshop 19-21.10.2016
<http://www.tkk.umk.pl>

konferencja studencko-doktorancka
NeuroMania IV
28-29 maja 2016, Toruń

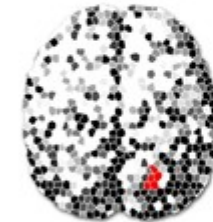
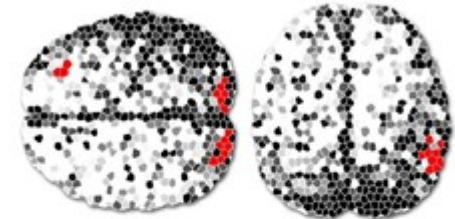

HOMO COMMUNICATIVUS
WSPÓŁCZESNE OBlicZA KOMUNIKACJI I INFORMACJI

Toruń, 24-25 VI 2013 r.

CSW Toruń, 20-21 czerwca 2012

NEURO

historia sztuki?

www.neurohistoriasztuki.umk.pl

Cognitivist Autumn in Toruń 2011

PHANTOMOLOGY:

the virtual reality of the body

2011 Torun, Poland

Cognitivist Autumn in Toruń 2010

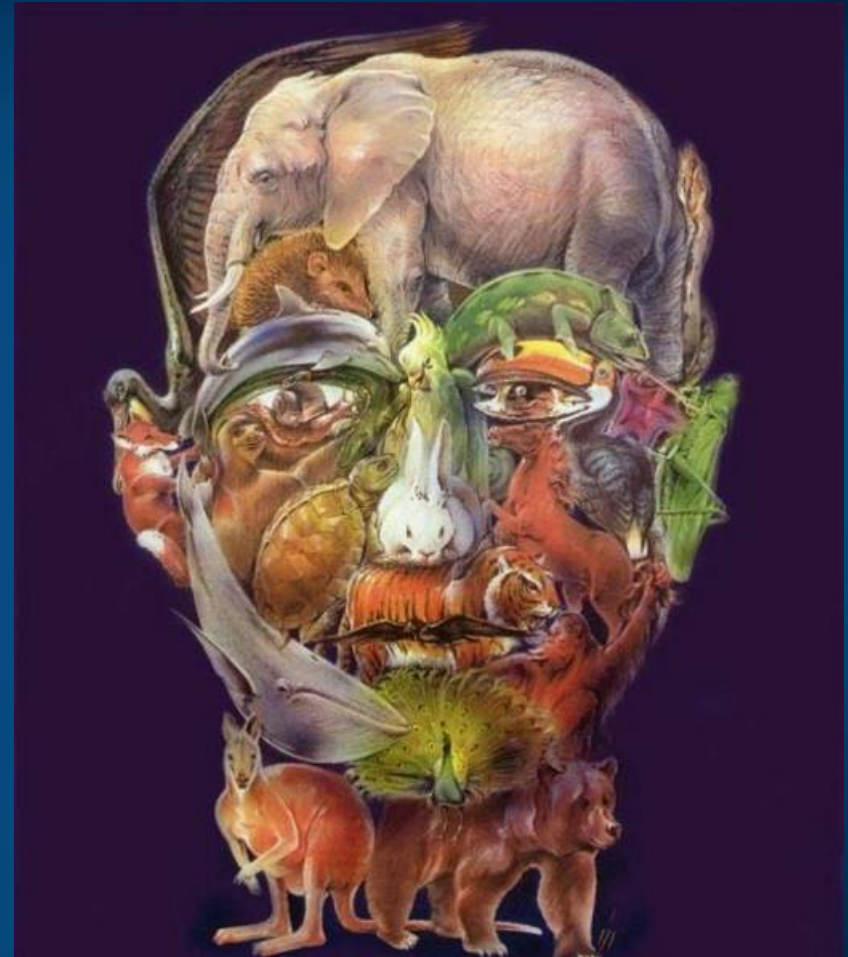
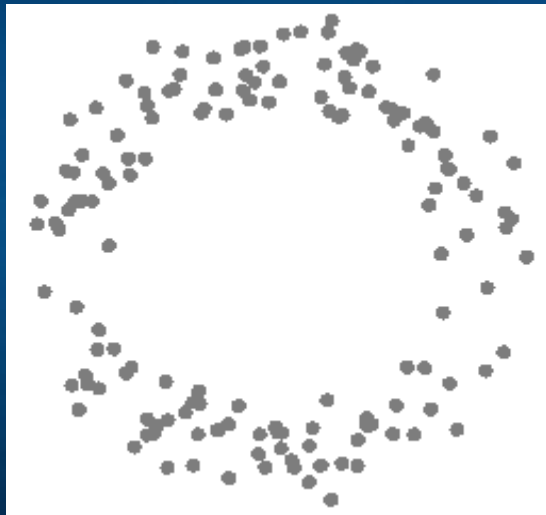
MIRROR NEURONS:

from action to empathy

April, 14-16 2010 Torun, Poland

Dziękuję za
synchronizację
neuronów!

Google: W. Duch
=> referaty, prace, wykłady ...

